

Vjesnik

Вісник

ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

української громади в Хорватії

ISSN 1847-327X

Broj 71, 1/2021. / Гомер 71, 1/2021.

150

ЗВЕРНЕННЯ ПОСЛА УКРАЇНИ В РХ ДО УКРАЇНЦІВ ХОРВАТІЇ

Керівникам українських товариств у Хорватії

Дорогі друзі!

Засвідчую вам свою повагу і маю приємність подякувати за добру співпрацю складного 2020 року. Ми провели чимало маніфестацій, вшанували пам'ять видатних українців, презентували хорватському суспільству українську пісню, танець, музику, живопис; згадали жертв Голодоморів. Ми родинно відгукнулися на потребу відбудувати постраждалих від землетрусу Загреб. За цю плідну співпрацю **сердечно Вам дякую!**

2021 року Україна відзначає 30 років відновлення своєї Незалежності. Це не лише ювілей. За цей час виросло і сформувало свій світогляд покоління українців, яке не знає радянської епохи. Покоління вільної України.

У цьому зв'язку просив би вас при плануванні цього річчя виходити з того, що вони відбуватимуться в рамках відзначення 30-ї річниці відновлення Незалежності України. Було би добре, якби кожен наш крок був назустріч 30-літтю відновлення української Незалежності.

Бажаю вам та вашим родинам добра, наснаги і здоров'я задля звершення важливих для нас усіх справ.

Щиро
Василь Кирилич
Посол України

JAVNA OBAVIJEST

Suosjećajući sa stradalim obiteljima u razornom potresu koji je zahvatio Sisačko-moslavačku županiju, Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske donijela je odluku o otvaranju posebnog računa na koji bi članovi Zajednice i svi zainteresirani uplaćivali donacije za pomoć stradalima na pogođenom području.

Pozivamo sve one koji žele i imaju mogućnost pomoći stradalima da novčane donacije uplate na sljedeći račun otvoren isključivo za navedenu namjenu:

Primatelj: **Ukrajinska zajednica RH**

Banka: **Privredna banka Zagreb**

IBAN računa: **HR1623400091511113374**

Opis plaćanja: **Pomoć stradalima u potresu SMŽ**

Poziv na broj primatelja: **Vaš OIB**

Model: **HR00**

S poštovanjem,
predsjednik Ukrajinske zajednice RH
Vlado Karešin

Novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

- 4 OBLJETNICA MEĐUNARODNOG PRIZNANJA HRVATSKE
- 5 SUNČANA GLAVAK: HRVATSKA SPREMNA PODIJELITI ISKUSTVA MIRNE REINTEGRACIJE S UKRAJINOM
- 6 16. GODIŠNJA SKUPŠTINA UKRAJINSKE ZAJEDNICE RH ODRŽANA TELEFONSKI
- 6 OPERATIVNI PROGRAMI NACIONALNIH MANJINA ZA RAZDOBLJE 2021. - 2024.
- 7 ОПЕРАТИВНІ ПРОГРАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН НА ПЕРІОД 2021- 2024 РОКІВ
- 8 ODRŽAN ONLINE SASTANAK O AKCIJSKOM PLANU OBIJEŽAVANJA 30. OBLJETNICE OBNOVE NEOVISNOSTI UKRAJINE
- 9 ПОСОЛ УКРАЇНИ В ХОРВАТІЇ ВІДВІДАВ ПАНІ МАРУСЮ ЮРИСТУ
- 9 ZAHVALA MARUSJE JURISTE
- 10 TRAŽE SREDSTVA ZA NASTAVAK GRADNJE
- 10 SASTANAK S VUKOVARSKIM GRADONAČELNIKOM
- 11 УКРАЇНСЬКИЙ БУДИНОК У ВУКОВАРІ ДО КІНЦЯ 2021 РОКУ!
- 11 ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В НОВОМУ САДІ
- 12 ДО 150-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
- 13 ДО 150-РІЧЧЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕТЕСИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
- 14 ZANIMLIVOSTI O UKRAJINSKOJ SPISATELJICI LESJI UKRAJINKI
- 15 IZ TISKA IZAŠLA KNJIGA 40 GODINA UKRAJINSKOG KULTURNO-PROSVJETNOG DRUŠTVA „UKRAJINA“ SLAVONSKI BROD
- 16 ХОРВАТІЯ ОСТАННІМ ЧАСОМ СТРАЖДАЄ ВІД ЧАСТИХ ЗЕМЛЕТРУСІВ

Vijesti iz Ukrajine

- 17 PREDSEDNIK UKRAJINE ZABRANIO OPOZICIJSKE PRORUSKE TV KANALE
- 17 NATO POZIVA RUSIJU DA POVUČE VOJSKU IZ ISTOČNE UKRAJINE – JENS STOLTENBERG
- 17 AMERIČKI KONGRES PONOVO POKREĆE ZABRANU PRIZNAVANJA ANEKSIJE KRIMA
- 17 U RAZGOVORU S PUTINOM, BIDEN JE POTVRDIO SVOJU PODRŠKU UKRAJINI – BIJELA KUĆA

Церква – наш головний осередок

- 18 VJERNICI GRKOKATOLIČKE ŽUPE UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA SE VRATILI U OBNOVLJENU CRKVVU
- 18 SVETA LITURGIJA U SLAVONSKOM BRODU POVODOM MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA
- 19 U LIPOVLJANIMA OBIJEŽEN VLAGDAN BEZGREŠNOG ZAČEĆA SVETE ANE
- 19 СТРИТЕННЯ ГОСПОДНЄ
- 21 ПРОВІНЦІЯ СВЯТОГО АРХАНГЕЛА МИХАІЛА СЕСТЕР ЧСВВ: НАРИСИ ІСТОРІЇ

Predstavljamo mlade ukrajiniste

- 23 NOVI DIPLOMANTI KATEDRE ZA UKRAJINSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST FFZG-a
- 24 MLADI UKRAJINIST FILIP BADANJAK

Djelatnost naših društava

- 25 ВИСТАВКА НАРОДНОГО ОДЯГУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ВУКОВАРСЬКО-СРІЕМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
- 26 „ТУДЕМУ SE UČITE I SVOGA SE NE STIDITE“
- 26 SVE POŠTIVAM, SVOJE UŽIVAM...
- 27 СВІТ РУКОДІЛЛЯ
- 28 19 ЛЮТОГО – ДЕНЬ ДЕРЖАВНОГО ГЕРБА УКРАЇНИ
- 29 VII. OBIJEŽAVANJE DANA MATERINSKOG JEZIKA U ZAGREBU
- 29 ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР У РІЄЦІ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКОМУ ВЧЕНОМУ, ВИНАХІДНИКУ ІВАНУ ПУЛЮЮ
- 30 KNJIŽEVNA VEČER U RIJECI POSVEĆENA UKRAJINSKOM ZNANSTVENIKU, IZUMITELJU IVANU PULJUJU
- 30 ZOOM KONFERENCIJA

Nepoznato o poznatom

- 32 ZANIMLIVOSTI O UKRAJINI
- 33 УКРАЇНЦЯМ ПРО ХОРВАТІЮ

Povijesne ličnosti Ukrajine

- 34 ІВАН ПУЛЮЙ – УКРАЇНСЬКИЙ ФІЗИК ТА ЕЛЕКТРОТЕХНІК, ВИНАХІДНИК, ПУБЛІЦИСТ, ПЕРЕКЛАДАЧ БІБЛІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ
- 35 IVAN PULJUJ – UKRAJINSKI FIZIČAR, ELEKTROTEHNIČAR, IZUMITELJ, PREVODITELJ BIBLIJE NA UKRAJINSKI JEZIK

Na naslovnoj stranici: Spomenik ukrajinskoj spisateljici Lesji Ukrajinki u Torontu

Na zadnjoj stranici: Učenici 1. razreda OŠ "Antun Bauer" Vukovar, područna škola Petrovci

IMPRESUM:

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske

Издавец: Українська громада Республіки Хорватія

Kardinala Alojzija Stepinca 45, 32 000 Vukovar

Tel: 032/493-224 ; Fax: 032/493-224

e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com

MB: 2331748 ; OIB: 35971824466

Žiro račun: PBZ HR4823400091110579040

Uredništvo Vjesnika:

Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek

Tel: 098/ 1933-288

e-mail: vjesnikuz@gmail.com

ISSN 1847-327X

“Vjesnik” je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje

Naklada: 1000 primjeraka

Tisak: Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek

Vjesnik ukrajinske zajednice u Hrvatskoj izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine RH

www.uzrh.hr

За видавця: Владо Карешин

За издавача: Vlado Karešin

Головний редактор: Оксана Мартинюк

Glavni urednik: Oksana Martinjuk

Редакція:

Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк,
Віктор Камінський, Славко Бурда, Олеся Беч

Uredništvo:

Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk,
Viktor Kaminskyj, Slavko Burda, Olesja Beč

Лектор хорватської мови: Нівес Романек

Lektor hrvatskog jezika: Nives Romanjek

Дизайн та комп'ютерна верстка: Антонія Буруш Маргета

Dizajn i kompjuterski prijelom: Antonia Buruš Margeta

OBLJETNICA MEĐUNARODNOG PRIZNANJA HRVATSKE

Republika Hrvatska obilježava jedan od najvažnijih datuma u svojoj povijesti, obljetnicu međunarodnog priznanja, u sjećanje na 15. siječnja 1992. kada je hrvatsku neovisnost priznalo 12 tadašnjih članica Europske unije.

Hrvatska je toga dana postala međunarodno priznata zemlja i uspostavila je diplomatske odnose s Njemačkom, državom koja je, uz Svetu Stolicu, odigrala bitnu ulogu u njezinu priznavanju te potaknula ostalih jedanaest članica Europske unije da priznaju neovisnost i suverenitet RH.

Priznanje je Hrvatska dočekala u jeku Domovinskog rata, kada je gotovo trećina zemlje bila pod okupacijom tadašnje JNA i srpskih pobunjenika, a na svoje je, tog 15. siječnja međunarodno priznate, granice izašla tek nakon šest godina, nakon mirne reintegracije istočne Slavonije i Podunavlja. Međunarodno priznanje Hrvatske postupno je slijedilo nakon njezina proglašenja neovisnosti 25. lipnja 1991. Istog dana razdruživanje je proglasila i Slovenija, a već idući dan novonastale države uzajamno su se priznale.

Istodobno je tekao i proces razdruživanja Sovjetskog Saveza, u kojemu su prednjačile baltičke države i Ukrajina, koje su, iako tada još same bez međunarodnog priznanja, priznale Hrvatsku tijekom 1991., a prva od njih to je učinila Litva (30. srpnja 1991.). Slijedila ju je Ukrajina (11. prosinca) te Latvija (14. prosinca) i Estonija (31. prosinca). Kao prva međunarodno priznata država koja je priznala Hrvatsku ostao će zapamćen Island (19. prosinca 1991.), a istoga dana to je učinila u Njemačka, iako uz odluku da njezino priznanje na snagu stupa 15. siječnja 1992., zajedno s ostalim članicama Europske unije.

Dva dana prije EU, 13. siječnja, Hrvatsku je priznala Sveta Stolica, no Vatikan je priznanje Hrvatske i Slovenije najavio još 20. prosinca 1991. posebnim dokumentom kojim se odredio prema hrvatskom i slovenskom zahtjevu za diplomatskim priznanjem. Vatikanska diplomacija, kao prva u svijetu, još je 3. listopada 1991. objavila da radi na hrvat-

skome međunarodnom priznanju. Dan nakon Svete Stolice, Hrvatsku je priznao San Marino.

Nakon što je Hrvatsku priznala Europska unija, tijekom tog 15. siječnja 1992. slijedila su i priznanja Velike Britanije, Danske, Malte, Austrije, Švicarske, Nizozemske, Mađarske, Norveške, Bugarske, Poljske, Italije, Kanade, Australije, Francuske, Španjolske, Portugala, Irske, Luksemburga i Grčke. Dan poslije to su učinile i Argentina, Australija, Češka, Čile, Lihtenštajn, Novi Zeland, Slovačka, Švedska i Urugvaj.

Do kraja siječnja 1992. Hrvatsku je priznalo još sedam država - Finska, Rumunjska, Albanija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Paragvaj i Bolivija.

Zatim su, među ostalima, slijedila i priznanja Rusije (17. veljače), Japana (17. ožujka), SAD-a (7. travnja), Izraela (16. travnja, iako su diplomatski odnosi uspostavljeni tek pet i pol godina poslije) te Kine (27. travnja). Prva azijska država koja je priznala Hrvatsku bio je Iran (15. ožujka 1992.), a afrička Egipat (16. travnja 1992.). Hrvatska je 22. svibnja 1992. postala članica Ujedinjenih naroda.

HRT Vijesti, 15.01.2021.

SUNČANA GLAVAK: HRVATSKA SPREMNA PODIJELITI ISKUSTVA MIRNE REINTEGRACIJE S UKRAJINOM

Iskustvo Republike Hrvatske u mirnoj reintegraciji je važno za Ukrajinu. Na tome radi međunarodna diplomacija i značajan doprinos daju predstavnici Hrvatske. Potvrda je aktivnost Sunčane Glavak, predstavnice HDZ-a u Europskom parlamentu. Kao zastupnica u Europskom parlamentu i članica Odbora za vanjske poslove (AFET) Sunčana Glavak sudjelovala je na plenarnoj raspravi o Izvješću o provedbi Sporazuma o pridruživanju između Europske unije i Ukrajine. U nacrtu Izvješća

zastupnici u Odboru za vanjske poslove pohvalili su napredak Ukrajine u provedbi obveza iz Sporazuma, posebno u poljoprivredi, energetici, bankarstvu, decentralizaciji, digitalnoj ekonomiji, okolišu i unaprjeđenju izbornog sustava.

„Ukrajina je prioritetni partner Europske unije. U parlamentu smo više puta izrazili snažnu podršku i zalaganje za potpunu neovisnost, suverenitet i teritorijalni integritet Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica. S rastućim geopolitičkim previranjima u regiji, ali i u cijelom susjedstvu Europske unije, daljnje jačanje partnerstva s Ukrajinom treba biti visoko na listi naših vanjskopolitičkih prioriteta“, rekla je u svom obraćanju zastupnica Sunčana Glavak.

Zastupnica Glavak podsjetila je i kako je prilikom posjeta ministra za pitanja privremeno okupiranih područja Ukrajine Oleksija Reznikova Hrvatskoj u listopadu prošle godine, hrvatska Vlada istaknula podršku teritorijalnoj cjelovitosti i europskom putu Ukrajine. Hrvatska je također izrazila spremnost dijeljenja iskustava iz postupka mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u ustavnopravni poredak RH u siječnju 1998. godine.

„Unatoč pozitivnim pomacima koji su

primjetni nakon summita čelnika zemalja Istočnog partnerstva, država članica i europskih institucija u okviru hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, koji se održao u lipnju prošle godine u Zagrebu, ostaju problemi koji su i dalje snažan izazov budućem napretku odnosa Europske unije i Ukrajine“, upozorila je Glavak. U plenarnoj raspravi istaknuta je potreba provođenja daljnjih reformi, pogotovo pravosudnog sustava. Zastupnici su izrazili žaljenje zbog pokušaja političkog pritiska na neovisne ekonomske institucije i izvršna tijela te pozvali na snažniji obračun s oligarsima.

„Potrebno je više alata za poticanje krucijalnih reformi, a to posebno vidimo na primjeru zemalja Zapadnog Balkana i Ukrajine. Uočavamo i upozoravamo na problem korupcije i otežanog konsolidiranja vladavine prava, provođenja socioekonomskih reformi i jačanja uloge građana u demokratskom sustavu. Napredak Ukrajine u provedbi obveza iz Sporazuma je vidljiv, kao i snažna podrška u približavanju Europskoj uniji i NATO-u. Moramo odgovoriti na očekivanja ukrajinskog naroda“, zaključila je Glavak.

Pripremio Jevgenij Paščenko

16. GODIŠNJA SKUPŠTINA UKRAJINSKE ZAJEDNICE RH ODRŽANA TELEFONSKI

Ozbiljom na razvoj situacije uzrokovane pandemijom bolesti Covid-19 te sukladno uputama Stožera civilne zaštite RH o zabrani i ograničavanju javnog okupljanja, članovi Predsjedništva i Nadzornog odbora Ukrajinske zajednice RH na 68. sjednici odlučili su da se 16. redovita godišnja Skupština održi online ili telefonski. Temeljem članka 27. i 28. Statuta Ukrajinske zajednice RH, odluka o načinu održavanja 16. redovite godišnje Skupštine stupila je na snagu danom donošenja, 15. studenog 2020. godine.

Telefonska redovita godišnja Skupština Ukrajinske zajednice RH održana je 19. prosinca 2020. godine. Za rad Skupštine predloženo je 12 delegata s pravom glasa: Vlado Karešin iz Slavonskog Broda, Slavko Burda iz Zagreba, Viktor Kaminjsky iz Rijeke, Ivan Semenjuk iz Lipovljana, Nikola Zastrižni iz Slavonskog Broda,

Željko Koropatnicki iz Kaniže, Darko Karamazan iz Šumeća, Oksana Martinjuk iz Osijeka, Tetyana Kochnyeva iz Vukovara, Marija Meleško iz Zagreba te Željko Has iz Kaniže koji je većinom glasova izabran kao delegat ispred fizičkih osoba. Odsutan je bio Yuriy Holodovych, iz Splita. U radu sjednice sudjelovali su i članovi Nadzornog odbora: Jaroslav Blotnej, Stefan Bojko, Antun Franček, te tajnica Ukrajinske zajednice RH, Marija Semenjuk Simeunović.

Od 12 predloženih delegata s pravom glasa na telefonsku Skupštinu odazvalo se 11 članova, te je utvrđen kvorum, čime se svaka donesena odluka smatra pravovaljanom. Sjednicu je vodio predsjednik Ukrajinske zajednice RH, Vlado Karešin koji je predložio dvije točke Dnevnog reda: 1. Izbor radnog predsjedništva, zapisničara i ovjervitelja zapisnika

2. Financijski plan i program rada Ukrajin-

ske zajednice RH za 2021. godinu.

Dnevni red jednoglasno je prihvaćen. Također, jednoglasno su prihvaćeni prijedlozi za radno predsjedništvo Skupštine u sastavu: Vlado Karešin, Tetyana Kochnyeva, Željko Has i Slavko Burda; za zapisničara: tajnica Marija Semenjuk Simeunović; za ovjervitelje zapisnika: Tetyana Kochnyeva i Stefan Bojko.

Sudionici Skupštine su jednoglasno usvojili predloženi Financijski plan i program rada Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske za 2021. godinu koji uključuje rashode za ostvarenja kulturnih programa od sredstava Savjeta za nacionalne manjine RH, Ministarstva znanosti i obrazovanja RH, te donacije Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj.

Oksana Martinjuk

Vlada Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 30. prosinca 2020. godine, donijela je Odluku o donošenju Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2021. – 2024.

OPERATIVNI PROGRAM ZA AUSTRIJSKU, NJEMAČKU, POLJSKU, RUSINSKU, RUSKU, TURSKU, UKRAJINSKU I ŽIDOVSKU NACIONALNU MANJINU

8.9. Unaprjeđivanje uvjeta rada udruga nacionalnih manjina i kulturna suradnja

Aktivnost 8.9.1.

Vlada će podupirati aktivnosti i djelovanje udruga poljske nacionalne manjine.

Nositelji: Savjet za nacionalne manjine.

Rok provedbe: kontinuirano.

Aktivnost 8.9.2.

Vlada će podržati aktivnosti za osiguranje prostora za rad Njemačke zajednice - Zemaljske udruge Podunavskih Švaba u Hrvatskoj, u suradnji sa Saveznom Republikom Njemačkom, u Ribarskoj 1 u Osijeku, u kojoj će biti osnovana i Središnja knjižnica njemačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Nositelji: Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Rok provedbe: III. kvartal 2022.

Aktivnost 8.9.3.

Vlada će poduprijeti inicijativu Zemaljske udruge Podunavskih Švaba u Hrvatskoj za osnivanje Središnje knjižnice njemačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj u Osijeku te razmotriti mogućnost financijske potpore radu Središnje knjižnice.

Nositelji: Ministarstvo kulture i medija.

Rok provedbe: III. kvartal 2022.

Aktivnost 8.9.4.

Vlada će poduprijeti inicijativu za izgradnju Njemačke kuće u Siraču u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, u suradnji s Udrugom

Nijemaca i Austrijanaca Sirač.

Nositelji: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Rok provedbe: I. kvartal 2023.

Aktivnost 8.9.5.

Vlada će razmotriti mjere za osiguranje primjerenih prostornih uvjeta za rad Udruge ruskog govornog područja u Međimurju "Kalinka" na području Međimurske županije.

Nositelji: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Rok provedbe: III. kvartal 2022.

Aktivnost 8.9.6.

Vlada će razmotriti osiguranje dodatnih sredstava za dovršetak radova i uređenje prostora na Ukrajinskom domu u Vukovaru radi stvaranja prostornih uvjeta za rad na očuvanju kulturne autonomije u suradnji s Ukrajinskom zajednicom Republike Hrvatske iz Vukovara.

Nositelji: Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Rok provedbe: IV. kvartal 2021.

Aktivnost 8.9.7.

Vlada će podržati otvorenje Etnografske zbirke Ukrajinaca u jednom od autohtonih naselja u Hrvatskoj (područje Slavonskog Broda i Lipovljana).

Nositelj: Ministarstvo kulture i medija.

Rok provedbe: II. kvartal 2022.

Aktivnost 8.9.8.

Vlada će u suradnji s Ukrajinskom zajednicom Republike Hrvatske i Središnjom knjižnicom Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj podržati bolju međusobnu suradnju te otvaranje podružnica knjižnice na područjima djelovanja kulturnih društava Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske.

Nositelj: Ministarstvo kulture i medija.

Rok provedbe: kontinuirano.

Aktivnost 8.9.9.

Vlada će podržati projekte i inicijative za rad radijskih i televizijskih emisija na ukrajinskom jeziku na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Nositelji: Ministarstvo kulture i medija, Agencija za elektroničke medije.

Rok provedbe: IV. kvartal 2022.

Aktivnost 8.9.10.

Vlada će podržati rad i programske aktivnosti Udruge Turaka Hrvatske i Hrvatsko turske udruge prijateljstva sa sjedištem u Zagrebu te poticati međunarodnu kulturnu suradnju između Republike Turske i Republike Hrvatske.

Nositelji: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo kulture i medija.

Rok provedbe: kontinuirano.

Aktivnost 8.9.11.

Vlada će s predstavnicima Koordinacije Židovskih općina u Republici Hrvatskoj surađivati s ciljem ubrzanja postupka povrata imovine oduzete židovskoj zajednici (fizičkim i pravnim osobama) vodeći računa o ravnopravnosti svih nositelja prava na povrat imovine.

Nositelj: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine

Rok provedbe: kontinuirano.

8.10. Unaprjeđenje pitanja obrazovanja i razvojnih programa

Aktivnost 8.10.1.

Vlada će podržati inicijativu osnivanja katedre za rusinski jezik i kulturu na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a koji je od iznimne važnosti za obrazovanje pripadnika manjine.

Nositelj: Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Rok provedbe: II. kvartal 2022.

Aktivnost 8.10.2.

Vlada će podržati osnivanje razrednih odjeljenja koja izučavaju ukrajinski jezik i kulturu po modelu C u osnovnim školama te razmotriti zapošljavanje savjetnika za školstvo ili omogućiti jednom od nastavnika koordinativnu savjetodavnu aktivnost uz dodatak na plaću radi koordinacije ukrajinskih odjeljenja u osnovnim školama. Pri izradi školskih programa i školskih udžbenika za ukrajinsku nacionalnu manjinu Vlada će omogućiti sudjelovanje stručnjaka za ukrajinski jezik, pismo i kulturu u stručnim povjerenstvima za udžbenike i nastavne materijale.

Nositelj: Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Rok provedbe: III. kvartal 2022.

Aktivnost 8.10.3.

Vlada će podupirati uključivanje pripadnika ukrajinske nacionalne manjine u projekte za unaprjeđenje razvojnih programa na područjima Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske i Sisačko-moslavačke županije gdje povijesno žive pripadnici ukrajinske nacionalne manjine.

Nositelj: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Rok provedbe: kontinuirano.

ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН НА ПЕРІОД 2021- 2024 РОКІВ

Після численних обговорень, пропозицій та зустрічей з народним депутатом Вельком Кайтазі, який у Хорватському соборі представляє 12 національних меншин, між якими і українська, представникам Української громади Республіки Хорватія вдалося узгодити з Урядом Республіки Хорватія декілька важливих пропозицій щодо оперативних планів національних меншин РХ на період 2021-2024 років.

Таким чином, Велько Кайтазі запропонував, щоб пропозиції і прохання української національної меншини та інших 11 меншин (крім ромської) увійшли до рішення Уряду РХ, що в попередніх періодах оперативних планів взагалі не бралися до уваги.

У новому рішенні Уряду Республіки Хорватія прийняті пропозиції української національної меншини, а представникам української громади лишається докласти зусиль та реалізувати свої довгоочікувані плани.

Відповідно до Програми Уряду Республіки Хорватія на 2021-2024 роки підготовлені оперативні програми національних меншин, які визначають механізми забезпечення захисту прав національних меншин та підтримки діяльності їх органів, відпо-

відно до Конституційного закону про права національних меншин та інших спеціальних нормативних актів.

На засіданні, яке відбулося 30 грудня 2020 року, Уряд Республіки Хорватія прийняв рішення про прийняття «Оперативних програм національних меншин на період 2021-2024 років».

Вступ. Оперативні програми захисту та вдосконалення існуючого рівня прав усіх національних меншин; Обслуговування власною мовою в приватному, громадському та офіційному користуванні; Вивчення мови та писемності національних меншин; Культурна автономія шляхом підтримання, розвитку та вираження власної культури, збереження та захист культурних благ і традицій представників національних меншин; Доступ до засобів масової інформації та здійснення державних служб мовою національних меншин; Право на самоорганізацію та об'єднання для реалізації спільних інтересів; Участь у представницьких органах на державному і місцевому рівнях, а також адміністративно-судових органах; Участь представників національних меншин у громадському житті та управлінні місцевими справами через ради та представників національних меншин; Удосконалення програм розвитку в районах, де представники національних меншин проживають історично, які є демографічно, економічно чи соціально ослабленими і суттєво нижче середнього рівня національного розвитку; Участь представників національних меншин у переписі 2021 року; Сприяння миру, толерантності та боротьбі зі злочинністю та ненавистю.

Оперативні програми для української національної меншини на період 2021-2024 років

- Поліпшення умов праці об'єднань національних меншин та культурної співпраці.
- Уряд розгляне можливість надання додаткових коштів для завершення робіт та облаштування простору Українського

будинку у Вуковарі з метою створення умов для збереження культурної автономії.

- Уряд підтримує відкриття Етнографічної колекції українців в одному з корінних поселень Хорватії (Славонський Брод та Липовляни).
- Уряд у співпраці з Українською громадою Республіки Хорватія та Центральною бібліотекою русинів і українців в Республіці Хорватія підтримуватиме кращу взаємну співпрацю та відкриття філій Бібліотеки у сферах культурних товариств української громади.
- Уряд підтримуватиме проекти та ініціативи задля радіо та телевізійних передач українською мовою на місцевому та національному рівнях.

Удосконалення питань освіти та програм розвитку

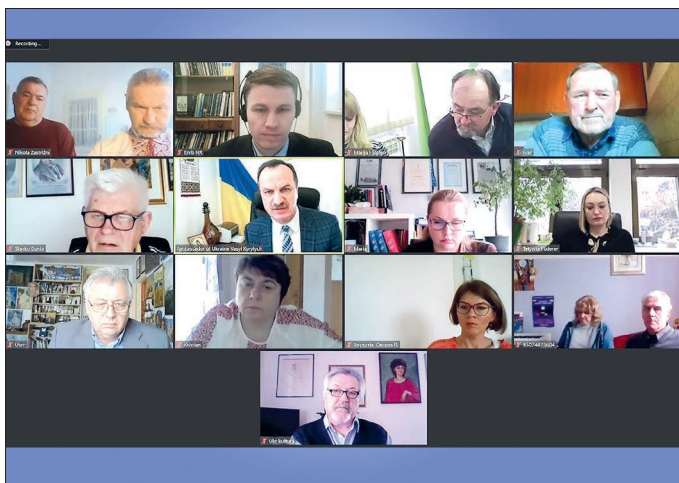
- Уряд підтримує відкриття відділів для вивчення української мови та культури в хорватських школах за моделлю Ц.
- Розгляне можливість включення до роботи шкільного радника або надасть можливість мати вчителя, який займатиметься координацією консультативної діяльності занять української мови в школах з додатком до заробітної плати.

- Уряд забезпечить участь експертів з української мови, писемності та культури в експертних комісіях з питань підручників, програм та навчальних матеріалів.
- Уряд підтримує включення представників української національної меншини до проектів удосконалення програм розвитку у Вуковарсько-сріємській, Бродсько-посавській та Сісачко-мославачкій областях, де історично проживають представники української національної меншини.

Славко Бурда

ODRŽAN ONLINE SASTANAK O AKCIJSKOM PLANU OBILJEŽAVANJA 30. OBLJETNICE OBNOVE NEOVISNOSTI UKRAJINE

Na inicijativu Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj održan je online sastanak s pripadnicima ukrajinske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

O prijedlogu Nacrta akcijskog plana za obilježavanje 30. obljetnice obnove neovisnosti Ukrajine razgovarali su hrvatski Ukrajinci u četvrtak, 18. veljače 2021. godine tijekom online razgovora s izvanrednim i opunomoćenim veleposlanikom Ukrajine u Republici Hrvatskoj Vasiljom Kiriličom.

Iako se na samom početku razgovora u Zagrebu osjetio potres od 4 stupnja s epicentrom u Glinskoj Poljani što je bilo vidljivo i sudionicima online sastanka, veleposlanik je mirno i staloženo nastavio izlaganje Nacrta akcijskog plana koji je bio ponuđen simbolično - u trideset točaka.

U razgovoru je putem ZOOM aplikacije sudjelovalo 13 sudionika, od veleposlanika i njegovih suradnika, sveučiliš-

nih profesora, do Ukrajinaca, predstavnika ukrajinske nacionalne manjine najnovije migracije i predstavnika autohtonih Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj koji su ujedno i najstarija ukrajinska dijaspora u svijetu.

Trideset točaka Nacrta akcijskog plana veoma iscrpno je prezentirao veleposlanik Vasilj Kirilič, da bi nakon toga gotovo svi sudionici diskutirali i davali svoje prijedloge kako bi što bolje i sadržajnije u svojim sredinama obilježili ovu značajnu obljetnicu u povijesti Ukrajine koja je svoju neovisnost stekla odcjepljenjem od Sovjetskog Saveza 24. kolovoza 1991. godine.

Nakon završetka diskusije svi su se složili da je plan veoma ambiciozan i podržali ga s porukom da samo zajedno mogu ostvariti sve planirano unatoč svim problemima koji stoje na putu.

Realizacija nekih programa je već odavno ušla u redovna događanja u Republici Hrvatskoj kao što je obilježavanje Holodomora, Dana ukrajinske vezane košulje, Dana Tarasa Ševčenka, Lesje Ukrajinke, promocije knjiga i ostalih programa koji se u sredinama gdje djeluju ukrajinske udruge, redovno, svake godine kvalitetno obilježavaju.

Nažalost, realizacija mnogih predviđenih programa u ovom akcijskom planu za obilježavanje 30. obljetnice obnove neovisnosti Ukrajine će ovisiti i o stanju situacije s pandemijom koronavirusa.

S nadom da će situacija biti puno bolja i da će nastupiti povoljniji uvjeti za okupljanje, veleposlanik Vasilj Kirilič se zahvalio svima na sudjelovanju na online sastanku.

Nikola Zastrižni

ПОСОЛ УКРАЇНИ В ХОРВАТІЇ ВІДВІДАВ
ПАНІ МАРУСЮ ЮРИСТУ

Посол привітав з ювілеєм Березиню українства в Хорватії

В історії і сучасності української спільноти в Хорватії є доброю традицією вшановувати видатних представників, особливо старшої генерації. У Загребі такою є пані Маруся Юриста, вшанування якої з нагоди 80-річчя народження триває.

Посол України в Хорватії пан Василь Кирилич особисто відвідав ювілярку. З цієї нагоди він відзначив: «Привітав з ювілеєм Березиню українства в Хорватії пані Марусю Юристу. Хоча й літа її минають за межею отчого порога, а в серці - Україна. Пані Маруся - уособлення соборності тут українців. Їхній голос і душа. Многая літ!».

Додаймо, що пані Юриста гідно презентує кращі особливості старшого покоління, що молоді генерації вірно розпізнали, і тому вона користується повагою, натомість деяким явищам.

Проф. Євген Пащенко

ZAHVALA MARUSJE JURISTE

Zahvala svim čestitarima putem Interneta, telefonski i usmeno povodom mog odlikovanja od Predsjednika Ukrajine Volodymyra Zelenskog od 5. prosinca 2020. godine ordenom Knekinje Olge III. reda i mog 80. rođendana 21. siječnja 2021. godine.

Ganuta i radosna do suza. Radost se dijeljenjem uvećava, a tuga umanjuje.

Sve što sam radila, moj amaterski rad, radila sam sa ljubavlju i srcem. To je bio rad na promicanju bogate ukrajinske baštine (izložbe, TV, radio, knjige i sl.), kao i moj rad pri grkokatoličkoj župi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu a i šire (organiziranje sv. liturgije na ukrajinskom jeziku 1992./1993., sudjelovanje u organiziranju raznih jubileja - 1000 g. pokrštenja Kijevske Rus'i - Ukrajine 1988. godine u Rimu, Križevcima, Prnjavoru i Zagrebu, vođenje ukrajinskih studenata na seminare u Rim 1986. i 1987. g., 100. godišnjica doseljenja Ukrajinaca na područje Slavonije i Bosne u Prnjavoru 1990. godine, hodočašća Hrvata u Ukrajinu 2001.-2005. i drugo.

To je bila moja životna radost, ponosna na svoju domovinu Hrvatsku i moje ukrajinske korijene.

Marusja Juriste

TRAŽE SREDSTVA ZA NASTAVAK GRADNJE

Ukrajinski dom do kraja 2021.

Ako bi uspjeli naći financijera, sve bi radove mogli završiti za dva mjeseca

Nakon višegodišnjeg prekida, tijekom prošle godine nastavljena je gradnja Ukrajinskog doma u Vukovaru.

Kako nam je rekla Marija Semenjuk Simeunović, tajnica Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ivan Franko", koje je nositelj projekta gradnje, s Fondom za obnovu i razvoj Vukovara potpisali su u veljači prošle godine ugovor na iznos od 800 tisuća kuna, međutim epidemija korone spriječila ih je u izvođenju svih planiranih radova.

- Sredstvima Fonda financirani su radovi vrijedni nešto manje od 470 tisuća kuna, a kako nismo cijeli odobreni iznos realizirali zbog otežanih uvjeta za izvođenje radova, ponovno smo aplicirali za odobranje sredstava u ovoj godini, bar prili-

kom rebalansa njihova proračuna, kako bi se na zadovoljstvo ukrajinske zajednice i Vukovaraca objekt priveo kraju nakon deset godina - navela je.

U prošloj godini uspjeli su odraditi gotovo sve poslove vezane uz interijer, uključujući podno grijanje i komunalne priključke te sustav grijanja, a preostalo je još postaviti pločice i riješiti podove u zgradi. Potom na red dolaze vanjska izolacija i fasada, kao i betoniranje dvorišta i pristupnih staza te postavljanje ograde, što prvobitno nije bilo u projektu, ali je nužno kako bismo dobili uporabnu dozvolu.

- Ako bismo osigurali potrebna sredstva, procjenjujemo da bismo sav preostali posao završili za dva mjeseca. Nažalost, upravo je nedostatak financija razlog što realizacija projekta toliko dugo traje. Apli-

ciramo redovito na pozive ministarstava i institucija, nedavno nam je i gradonačelnik obećao pomoć Grada i vjerujem kako bi ta priča ubrzo mogla biti uspješno završena - poručila je Marija.

U međuvremenu UKPD "Ivan Franko" probe održava u privatnoj kući u blizini budućeg doma, a za skupove i sastanke koriste prostor Vijeća ukrajinske nacionalne manjine. Za vrijedan dugogodišnji rad i provedbu brojnih aktivnosti prošle su godine dobili i Plaketu Grada Vukovara.

- Ljudi koji žive u tom dijelu grada, a nisu Ukrajinci, također su išli kod gradonačelnika i tražili pomoć za dovršetak radova, jer smo najavili da ćemo objekt koristiti ne samo za njegovanje ukrajinske kulture, što mu je osnovna namjena, nego i za druge društvene aktivnosti. Raduje me njihova potpora zato što se sustavno bavimo očuvanjem ukrajinske kulture i tradicije, ali i kvalitetnom integracijom u sva područja hrvatskoga društva - naglasila je Semenjuk Simeunović, dodajući kako će u domu biti i sjedište Ukrajinske zajednice RH.

Ukrajinski dom zamišljen je kao projekt za društvene namjene, koji će sadržavati malu višefunkcionalnu dvoranu, koja može primiti od 70 do 100 osoba, muzej, knjižnicu, urede i galeriju.

Prema posljednjim informacijama, u Vukovarsko-srijemskoj županiji živi oko 500 Ukrajinaca, a polovina ih je u Vukovaru.

*Dragana Korpoš
Glas Slavonije, 8. siječnja, 2021.*

SASTANAK S VUKOVARSKIM GRADONAČELNIKOM

Izgradnja Ukrajinskog doma u Vukovaru

Predsjednik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ivan Franko" Vukovar Stefan Bojko i tajnica udruge Marija Semenjuk Simeunović

održali su sastanak s gradonačelnikom Grada Vukovara Ivanom Penavom i njegovim zamjenicima Ivanom Mujkić i Marijom Pavličekom 18. prosinca 2020. godine.

Središnja tema sastanka bila je nastavak izgradnje Ukrajinskog doma i iznalaženje sredstava u 2021. godini za projekt koji je gotovo na samom završetku desetogodišnjeg procesa izgradnje. Predsjednik i tajnica ukrajinske udruge pružili su informacije o obavljenim radovima i trenutnoj fazi do koje se stiglo u ovoj godini uz financijsku podršku Fonda za obnovu i razvoj Grada Vukovara.

U ugodnom razgovoru gradonačelnik je sa svojim suradnicima pružio smjernice te obećao i nadalje potporu hvala vrijednom projektu od velikog značaja, kako za ukrajinsku zajednicu u Hrvatskoj tako i za grad Vukovar.

Tetjana Ramač

УКРАЇНСЬКИЙ БУДИНОК У ВУКОВАРІ ДО КІНЦЯ 2021 РОКУ!

За результатами останнього перепису населення у Вуковарсько-Сріємській області проживає близько 500 українців, більше половини яких - у місті Вуковар. Будівництва Українського дому саме у цьому місті було задумано як проект соціального призначення, який матиме невеликий багатофункціональний зал з капітетом від 70 до 100 місць, музей, бібліотеку, офіси та галерею. Цей будівельний об'єкт буде призначений не тільки для збереження і розвитку української культури, що і є його основною метою, але і для інших громадських заходів, що значно поширює якісну інтеграцію

українського товариства в усі сфери хорватського суспільства.

Після кількох років перерви, протягом минулого року було нарешті продовжено будівництво Українського будинку у Вуковарі. Українське культурно-просвітнє товариство «Іван Франко» Вуковар у лютому минулого року разом із Фондом реконструкції та розвитку Вуковара підписали контракт на суму 800 тисяч кун, але епідемія коронавірусу завадила їм провести всі заплановані роботи. Фонд профінансував будівельні роботи на суму трохи менше ніж 470 000 кун, але Товариство не реалізувало всю затверджену суму у

зв'язку зі складними умовами виконання робіт. Тому Президія товариства знову звернулася з проханням затвердити кошти на наступний рік, принаймні за рахунок перебалансування бюджету, щоб нарешті через десять років реалізувати цей проект.

Минулого року Товариству вдалося зробити практично всі роботи, пов'язані з інтер'єром будинку, включаючи утеплення підлоги, підключення побутових приладів і системи опалення, залишилося укласти плитку і вирішити питання монтажу підлоги в будівлі. Далі йде черга за зовнішнім утепленням фасаду, а також бетонування підвір'я і під'їзних доріжок та встановлення огорожі. На жаль, саме брак фінансів є причиною того, що реалізація проекту займає стільки часу. Секретар Товариства регулярно контактує з відповідними установами з цього питання, а нещодавно і міський голова пообіцяв підтримку міста в реалізації цього проекту. Надіємося, що незабаром будівництво Українського будинку буде успішно завершено на задоволення української громади і вуковарців.

Тетяна Рамач

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В НОВОМУ САДІ

У місті Новий Сад 10 лютого 2021 року відбулася довгоочікувана подія - відкриття пам'ятника Тарасу Шевченку. Це ще один із серії пам'ятників у нових державах колишньої Югославії геніальному українському поетові та живописцю Тарасу Шевченку.

Таким чином, маємо пам'ятники

великому Кобзарю в Загребі, Липовлянах, Скоп'є, Подгориці, Штанелу недалеко від Любляни, а тепер і в Новому Саді (Воєводина).

Український скульптор Володимир Цисарик спорудив бюст Тараса Шевченка висотою 105 сантиметрів. Цей бюст Тараса мешканці Львова подарували жителям та дружньому

місту Новий Сад. Бюст Шевченка поставили на двометровий п'єдестал у районі Лиман міста Новий Сад на бульварі царя Лазара, на алеї Мирослава Антича. Незважаючи на пандемію коронавірусу, на церемонії відкриття пам'ятника зібралася велика кількість шанувальників Шевченка, громадських діячів та шанованих гостей, а також представників українських і русинських організацій, установ та представників Греко-католицької церкви в Сербії. Пам'ятник відкрили та висловили вітання мер Нового Сада Мілош Вучевіч та посол України в Сербії Олександр Александрович. Пам'ятник великому синові України Тарасу Шевченку посвятили владика Кир Георгій Джуджар та парох церкви св. Петра і Павла в Новому Саді о. Юліан Рац та інші представники Греко-Католицької Церкви в Сербії.

Славко Бурда

У Хорватії вийшла з друку книга про Лесю Українку

У Загребі опубліковано книгу Леся Українка і культура українського модерну. До 150-річчя народження Лесі Українки. Бібліотека Ucrainiana Croatica, книга 23. Загреб: Кафедра української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету, Товариство хорватсько-українське співробітництво, 2020, 516 стор. Книга вперше представляє видатну письменницю хорватській аудиторії, дає панораму контексту - українського модерну, етапи розвитку українсько-хорватських зв'язків.

25 лютого 1871 року на Волині народилася Лариса Петрівна Косач, яка з часом стала видатною письменницею, представила літературу України як виразно європейську. Попри тяжкої хвороби, упродовж життя, короткого, але багатого на творчі досягнення, виступала на захист батьківщини, її мови, культури, народу – проти оскаженілого антиукраїнізму, яким був сповнений російський великодержавний шовінізм. Талановита письменниця виступила на захист нації, представляючи українську мову темами і сюжетами світової класики, зображаючи проблеми українського суспільства, засуджуючи конформізм, апологію московщини, малодушність інтелігенції, якій протиставляла сильні, мужні характери української людини. Була справжній воїн, гідна назви української Жани Д'арк у відсічі патологічному російському антиукраїнізму. Письменниця стверджувала український простір як невід'ємну складову загальноєвропейського простору. Продовженням традиційного європейського напрямку був український модерн, виражений як у типових стильових особливостях, що перегукуються в архітектурному екстер'єрі від Іспанії до України, так і в національних рисах, якими позначено, наприклад, модерн в архітектурі Полтави та інших міст. Її драматичні поеми вписуються в архітектурні композиції сецесії по Україні, що можуть бути гідною сценою, адекватним інтер'єром для постановок її драматичних поем. Письменниця зверталася до сюжетів і образів різних часів і культур - так само, як архітектори декорували свої композиції міфологічними образами, рослинним орнаментом, зображеннями, запозиченими з минулого. Міфологізм екстер'єру київського архітектурного твору Владислава Городецького, відомого як «будинок з химерами», може бути близький міфологізму «Лісової пісні», а «Камінний господар» – до споруд неоготики, якою рясніє архітектура сецесії. Лесині драматичні поеми начебто перегукуються з архітектурними композиціями української сецесії. Навряд чи в інших слов'янських або центральноєвропейських літературах можна знайти схожий ансамбль творів, декорованих таким багатим репер-

туаром світової культури, як в української поетеси. Вона впустила в український простір цілий світ давніх сюжетів, драматичних колізій, заповнивши тематичний вакуум національної літератури, у репертуарі якої домінувала етнографічна колористика.

Однак, це був не лише естетизм, це була заангажована, ідейна творчість, спрямована на презентацію нації, її мови в літературному виразі сюжетів і образів світової культури. Поетеса презентувала образ нації як контр дискурс імперському дискурсу в його патологічному антиукраїнізмі. Період кінця XIX – початку XX століття позначений посиленням репресивної політики щодо українства. Заборони мови, переслідування митців, конформізм національної інтелігенції – лише деякі прояви шаленого імперського наступу на українство з численними негативними наслідками в середовищі українства. Російський інвентар зображення українського народу, етносу, традиції, антропології становить численний матеріал, що ілюструє великодержавну патологію у сприйнятті сусіднього народу. Українське питання в російській політиці мало гострополітичне значення, оскільки національна заангажованість підривала засади царистської ідеології. Імперський дискурс засновувався на привласненні українських національних цінностей, зокрема мови, історії, культури. Велич русько-українського середньовіччя, назва країни, історія церкви, від прийняття християнства до першого в історії християнства пов'язування католицької і православної церков шляхом унії, численні інші прояви національної самобутності піддавалися перекрученню, паплюженню або привласненню імперськими істориками. Заперечення України як самостійної країни, народу як одного із слов'янських етносів, висміювання його національного виразу стало нормою російської моралі, проникаючи у свідомість від соціальних верхів, охоплюючи інтелігенцію і розпоршууючись у свідомості обивателя. Царизм у добу свого розквіту, а це і межа XIX – XX століть, перетворював образ України на карикатурне зображення, що можемо бачити на зображенні запорожців відомої картини Рєпіна.

Всупереч російському антиукраїнізму письменниця ствердила в національній літературі канон європейської культури – сецесії, створивши феномен українського модерну. Її драматичні поеми в жанровому, тематичному, стилістичному виразі адекватні європейській сецесії.

Ці та інші аспекти представлені в нашій книзі як внесок у свято української культури – відзначення 150-річчя Лесі Українки. Опублікована книга про Лесю Українку присвячена 150-й річниці народження великої поетеси становить внесок хорватської україністики у світове відзначення життя і творчості письменниці. Це перша в Хорватії монографія про Лесю Українку, адресована широкій громадськості, студентам славістики, дослідникам епохи модерну. Книга створена на працях українських літературознавців, перекладених хорватськими студентами україністики. До книги увійшов переклад драми «Бояриня» як перший в Хорватії переклад драматичного тексту Лесі Українки і перший переклад цього твору в слов'янських країнах. Упорядники висловлюють глибоку подяку за співробітництво Українському інституту, Музею Лесі Українки в Києві, дослідникам Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Східноєвропейському національному університету імені Лесі Українки.

Реалізований проєкт є частиною Програми підтримки українських студій імені Івана Лисяка-Рудницького Українського інституту.

Євген Пащенко

ДО 150-РІЧЧЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕТЕСИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Леся Українка – одна з найвідоміших жінок давньої та сучасної України

Сьогодні, коли через пандемію коронавірусу люди більше замкнені у своїх будинках і кругом обмежений рух, вони мають більше часу для читання різної інформації на Інтернеті та спілкування через онлайніві заходи за допомогою Zoom платформи. Українці Хорватії також пристосувалися до проведення культурних заходів завдяки Інтернету.

Цього року, окрім 30-ї річниці незалежності України, на яку звернув увагу посол України в Республіці Хорватія, надіславши рекомендаційний лист, Українська громада Хорватії готується відзначити 150-у річницю народження Лесі Українки - відомої поетеси та письменниці, твори якої, перекладені кількома мовами світу, закликають боротися за торжество гуманізму, справедливості та щастя на землі.

Леся Українка народилася 25 лютого 1871 року у Звягелі, тепер сучасне місто Новоград -Волинський.

Десять років тому українці в Загребі мали можливість прийняти співвітчизників Лесі Українки, які приїхали з Новоград-Волинського відвідати Вуковар та на чолі з диригентом Ларисою Угleshіч, яка проживає у Вуковарі, завітали і в столицю Хорватії. Той день українці Загребі і гості з Новоград-Волинського присвятили поетесі Лесі Українці. В той час портрети Лесі Українки, Івана Франка та Тараса Шевченка прикрашали приміщення Українського культурно-освітнього товариства "Кобзар" в Загребі.

Відомо, що після заснування Української громади Республіки Хорватія, в Осієку було засновано Українське культурно-освітнє товариство «Леся Українка». Це товариство й досі носить ім'я відомої української письменниці і щороку з гордістю проводить культурні заходи, присвячені цій відомій українській письменниці.

Цього року українці відзначають 150-річчя від народження Лесі Українки, тому слід згадати деякі факти з її життя.

Лариса Петрівна Косач (псевдонім – Леся Українка) народилася і жила серед освічених та передових українців того часу. Її мати Ольга Петрівна Драгоманова Косач була українською письменницею. Вона мала псевдонім

Олена Пчілка, була ще й відомим етнографом. Дядьком Лесі був Михайло Драгоманов – відомий український літературознавець, історик, фольклорист, громадський діяч. Виростаючи в освіченій родині, постійно оточений іншими українськими письменниками, художниками, натхненними українською ідеєю, маленька Леся швидко вчилася. Леся була дуже талановитою у музиці та мистецтві. Вона грала на фортепіано, гарно малювала, а у віці шести років навчилася шити та вишивати.

У 8 років Леся Українка написала свою першу пісню "Надія", яка була складена з нагоди арешту та переслідування її тітки Олени, яка була частиною руху проти самодержавного російського царського режиму. У 12 років вона захворіла на туберкульоз кісток, спочатку боліла рука, довелося перестати грати, потім почали боліти ноги, двічі прооперували руку в Києві, ногу - в Берліні, пізніше туберкульоз вразив її легені і нарешті нирки.

Лесі було тринадцять літ, коли під яскравим псевдонімом в галицькому журналі «Зоря» опублікували її дитячі твори. Перша збірка віршів Лесі Українки „На крилах пісень” з'явилася у Львові. Тільки в 1891 році вона вперше побувала і відвідала Івана Франка у Львові. Після цього поетеса лікувалася в Криму і була зачарована морем. Тоді вона стала однією з найбільших розповсюджувачів революційних ідей Шевченка. Окрім Криму, Леся лікувалася в Італії та Єгипті.

Окрім поезії, Леся Українка також писала п'єси, драми. Її лірика пронизана сумом, наповнена щирими описами української природи, наприклад, знаменитою пам'яттю Волині. Її найбільшим твором драматичного мистецтва безумовності є драма-феєрія "Лісова пісня", де тема відкритості природі в цілому світі є модифікацією теми вільного і невільного духу або основи у цілому творі Лесі Українки. Нація може бути вільною, коли людина вільна - це мотив оповідання "Бояриня". У її п'єсах кінець здебільшого трагічний, але ідеї, за які загинули герої, завжди урочисті, святкові, бо Леся Українка свято вірила у світле майбутнє свого народу. Вона знала багато мов та перекладала твори Гейне, Гюго, Верна, Міцкевича та багатьох інших.

Померла на 43 році життя в Грузії 1 серпня 1913 року. Її тіло було поховано в Києві на Байковому цвинтарі.

Важливо згадати, що Товариство української культури Угорщини встановило пам'ятник Лесі Українці в Олександрії, Єгипет. В Олександрії Лесю лікували від хвороби туберкульозу кісток, яку вона придбала в ранньому віці.

Завдяки спілкуванню та співпраці з Товариством української культури в Угорщині, я (автор) в Будапешті познайомився із внучкою дядька Лесі Українки Михайла Драгоманова - Євою Гаргаші. Це була важлива подія в моєму житті.

Леся Українка була прекрасною поетесою і свій обов'язок вбачала у служінні людям, описуючи у своїх творах підневільне становище і безправність свого народу. Актуальність її творів не згасне ніколи. Леся Українка – письменниця, яка стала символом України.

Славко Бурда

- Djevojka je od rođenja bila veoma slabašna i uvijek krhkog izgleda. Njezina ju je obitelj od milja prozvala Zeička (tanka vlat trave). Pravo ime je Larysa Kosač.
- Gotovo je cijeli život bolovala. Nakon neuspjele operacije u Berlinu koja je trebala izliječiti i umanjiti neizdrživu bol u nozi, književnica je i dalje trpjela strašne bolove. Posljednjih je godina života bolovala od tuberkuloze, a uz to joj je dijagnosticirana i neizlječiva bolest bubrega.
- Naučila je čitati u dobi od 4 godine.
- Svoju prvu pjesmu Nadija (Nada) napisala je u dobi od 9 godina, a posvetila ju je teti Oleni Anonivni Kosač koja je bila protjerana u Sibir zbog sudjelovanja u napadu na glavnog žandarma.
- Kada joj je bilo 13 godina, izdala je dvije knjige poezije pod pseudonimom Lesja Ukrajinka koji je joj predložila majka.
- Sa 14 godina Lesja objavljuje prijevode dvije Gogoljeve pripovijetke i svoju prvu poemu Rusalka (Sirena).
- Lesju i njenog starijeg brata Myhajla, budućeg ukrajinskog meteorologa i pisca, u obitelji su često šaljivo nazivali zajedničkim imenom Mišelosiye zbog njihove velike privrženosti. Oboje su se obrazovali kod privatnih učitelja.
- Lesjina je majka s djecom posjećivala kuće u selu i sakupljala razne pjesme i ornamente za svoju kolekciju.
- Prva učiteljica glazbe bila joj je teta Saša kojoj je Lesja cijeli život bila duboko zahvalna.
- Lesji je izvrsno ležalo poznavanje jezika. Jednom je izjavila kako možda ne postoji zvuk koji ne bi mogla izgovoriti. Tečno je govorila ukrajinski, ruski, bugarski, poljski, francuski, njemački i talijanski. Pisala je na ukrajinskom, ruskom, njemačkom i francuskom, prevodila sa starogrčkog, poljskog, engleskog, njemačkog, talijanskog i francuskog. Dobro je znala i latinski, a u Egiptu je počela učiti španjolski jezik.
- Majčin brat Mihajlo Drahomanov, ugledni ukrajinski znanstvenik, povjesničar i filozof, također je imao veliki utjecaj u daljnjem razvoju mlade Lesje.
- U dobi od devetnaest godina Lesja Ukrajinka napisala je udžbenik za svoju mlađu sestru Drevna povijest istočnih naroda.
- Lesja je tijekom svog života surađivala sa uglednim ukrajinskim glazbenim skladateljem Mykolom Lysenkom i piscem Mihajlom Staric'kim.

• Neki smatraju da je prva ljubav Lesje Ukrajinke bio Bjelorus, revolucionar Sergij Meržyn's'kyj. Upoznali su se na Jalti 1897. godine gdje su došli na liječenje (oboje su болоvali od tuberkuloze). Meržyn's'kyj je preminuo na Lesjinim rukama u Minsku od tuberkuloze pluća. Na njegovoj smrtnoj postelji djevojka je napisala poemu Oderžyma (Fanatična), jednu od najsnažnijih poema svog stvaralaštva. Lesja je do kraja života voljela Bjelorusa pa čak i kada se udala za njoj beskrajno vjernog Klymentija Kvitku.

- Klymentija Kvitku upoznala je šest godina nakon smrti Sergija Meržyn's'kog, na čitanjima književno-umjetničke skupine Kijevskog sveučilišta. Njen budući suprug tada je bio student prve godine muzikologije i neumoran kolekcionar narodnih pjesama. Lesja mu je predložila da snimi pjesme koje je ona znala. Tako su se upoznali i među njima se rodila duboka uzajamna ljubav.
- Lesjina se majka kategorički protivila njihovoj vezi. Smatrala je da siromašnog mladića za dobrostojeću Lesju ne veže samo ljubav. No književnica se, iznenadivši majku, odrekla obiteljskog novca i preselila Klymentiju. Nedugo nakon toga su se oženili.
- Suprotno mišljenju Lesjine majke, Klymentij je njenu kćer iskreno volio te je prodavao sve svoje stvari kako bi Lesji osigurao kvalitetno liječenje kod najboljih europskih doktora. No unatoč tome, bolest je napredovala.
- Lesja Ukrajinka je preminula u gradu Surami u Gruziji 19. srpnja 1913. godine u 42. godini života. Pokopana je na Bajkovom groblju u Kijevu.

U vječnom sjećanju

Velikanki ukrajinske književnosti postavljen je spomenik na Bajkovom groblju u Kijevu. Spomenici Lesje Ukrajinke postavljeni su također u Torontu (Kanada), Moskvi (Rusija), Telaviju (Gruzija), Bakuu (Azerbajdžan), Balaklavi (Krim) i drugim mjestima.

Imenom Lesje Ukrajinke nazvani su: avenija i trg u Kijevu, ulice u Moskvi, Luc'ku, Tbilisiju, Minsku, Lavovu, Odesi, Rivnom, Harkivu, Batumiju, Brestu, Poltavi, Jalti, Simferopolju, Eupatoriji, Sevastopolju, Irkutsku, Sočiju, Žytomyru, Černovcima, Sumyju, Vinici, Kovelu, Čerkasiju, Horlivki, Kremenčuku, Hadjaču, Melitopolju, Kopejsku, Pripjatu. U čast velike ukrajinske književnice, njeno ime nose: Istočnoeuropsko nacionalno sveučilište u Luc'ku; Nacionalno akademsko kazalište ruske drame u Kijevu, Muzičko-dramsko kazalište u Kamjanskom; Tvornica u Čerkasyju. Muzeji Lesje Ukrajinke otvoreni su u Kijevu, Novograd-Volyn's'ku, Kolodjažnu (kuća-muzej), Jalti i u Gruziji.

U Ukrajini je puštena u opticaj srebrna kovanica, te novčanica apoena od 200 grivnji s likom književnice. Također, izdane su i poštanske markice.

Jedna od najprestižnijih književnih nagrada u Ukrajini je „Lesja Ukrajinka“.

Neka djela Lesje Ukrajinke su ekranizirana: Lisova pisnja (film, 1961.); Lisova pisnja (animirani film, 1976.); Lisova pisnja. Mavka. (film, 1981.); Spokusa Don Žuana (1986.).

dr. sc. Jevgenij Paščenko

IZ TISKA IZAŠLA KNJIGA 40 GODINA UKRAJINSKOG KULTURNO-PROSVJETNOG DRUŠTVA „UKRAJINA“ SLAVONSKI BROD

U zadnjim danima prosinca 2020. godine, u nakladi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ Slavonski Brod, iz tiska je na 163 stranice izašla dugo pripremana knjiga, monografija „40 godina Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ Slavonski Brod“. Knjigu su priredili i uredili Tatjana Melnik i Nikola Zastrižni. Recenzenti su dr. sc. Jevgenij Paščenko i dr. sc. Filip Škiljan dok je lekturu i korekturu obavila prof. Ana Rajković. Prijelom i tisak je napravio Grafocentar u Sesvetama.

Sam naslov dovoljno govori za sebe, to je knjiga koja svjedoči o 40 godina uspješnog rada Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ Slavonski Brod od početaka, davne 1979. godine, kada je jedna grupa zanesenjaka i nacionalno svjesnih Ukrajinaca okupila pripadnike ukrajinske nacionalne manjine u Ukrajinsku sekciju pri ondašnjem Radničko kulturno-umjetničkom društvu „Đuro Đaković“ današnjem Folklornom ansamblu Broda, preko Kulturno-umjetničkog društva „Ivan Senjuk-Ujak“ do današnjih dana, kada Udruga ponosno nosi ime Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ukrajina“.

Knjiga je tiskana uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, Brodsko-posavske županije, Grada Slavenskog Broda i sponzora: SIGMAT d.o.o. Gromačnik, TERMOPLIN d.o.o. Vranovci, PROFFY-TECH d.o.o. Slavonski Brod i predstavnika ukrajinske nacionalne manjine Brodsko-posavske županije.

Naklada knjige je 300 primjeraka i biti će darivana prilikom budućih nastupa Udruge a dio će biti darovan bivšim i sadašnjim članovima. Uskoro će knjiga biti dostupna i u elektroničkom obliku na stranicama Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske (<http://uzrh.hr/hr/>). S obzirom na situaciju s pandemijom SARS-CoV-2, uzročnika bolesti COVID-19, promocija knjige se odgađa za neka bolja i normalnija vremena.

Autori, Tatjana Melnik i Nikola Zastrižni, su unatoč svemu prezentirali knjigu članovima Predsjedništva svoje Udruge na sjednici održanoj u srijedu, 20. siječnja 2021. godine. Na istoj sjednici se razgovaralo i o ostvarenom programu prošle godine te planovima za 2021. godinu.

Nikola Zastrižni

Iz recenzija knjige:

Do današnjih dana vrlo je malo pisano o ukrajinskoj nacionalnoj manjini u gradu Slavonskom Brodu. Tek su prije nekoliko godina napisane dvije knjige koje dotiču problematiku i povijest slavonskobrodskih Ukrajinaca. Općenito promatrajući dostupnu literaturu o Ukrajinacima u Hrvatskoj napisano je nekoliko radova i nekoliko knjiga. Međutim te su knjige uglavnom vezane za lipov-

ljanske Ukrajinice, a mnogo manje za Ukrajinice u okolici Slavenskog Broda. Stoga je monografija 40 godina UKPD „Ukrajina“ iz Slavenskog Broda više nego dobrodošla. Osim toga autori ove monografije su ljudi koji poznaju tematiku, odnosno koji su sudjelovali u radu ukrajinskog društva u Slavonskom Brodu praktički od samih početaka. Tatjana Melnik je knjižničarka u Hrvatskom institutu za povijest, podružnici Slavonski Brod, a Nikola Zastrižni je višegodišnji predsjednik društva, čovjek koji je godinama vodio Ukrajinsku zajednicu u Republici Hrvatskoj (. . .)

(. . .) Pisana znanstveno popularnim jezičnim stilom, knjiga je namijenjena pripadnicima ukrajinske nacionalne manjine u Slavonskom Brodu i u Hrvatskoj, stručnjacima koji se interesiraju manjinskom problematikom te širem krugu čitatelja. Naznakama novih, još nedovoljno istraženih povijesnih tema, knjiga može poslužiti kao svojstveni vodič budućim istraživačima ukrajinske manjine, kao i primjer kako pisati monografiju o pojedinim društvima. S druge strane ovom knjigom, ukrajinska nacionalna manjina ostvaruje dodatnu vrijednost u javnom prostoru te jača svijest o vlastitim vrijednostima i identitetu.

dr. sc. Filip Škiljan,
znanstveni savjetnik u Institutu za migracije i narodnosti

Ukrajinci su u Republici Hrvatskoj sastavni dio etničkog kolorita zemlje. Kroz povijest prebivanja na ovom prostoru hrvatski Ukrajinci su se od razdoblja doseljavanja i nadalje istaknuli kao radišan, miroljubiv puk koji ne samo trudi se na očuvanju vlastitih tradicija, već i obogaćuje kulturnu sredinu u kojoj se našao. Prebivanjem, sudbinom na hrvatskome tlu što ima duboki povijesni korijen, ukrajinski čovjek zasvjedočio tolerantnost hrvatskog društva glede drugih etnosa i neposredno prema Ukrajinacima. U mozaiku ukrajinskih zajednica na području Hrvatske, grad Slavonski Brod s okolicom, predstavlja jedan od značajnih središta ukrajinskog entiteta. Povijest ukrajinskih ljudi na ovim prostorima obiluje brojnim činjenicama koje su ne samo značajne za povijest hrvatskih Ukrajinaca već i govore o položaju nacionalnih manjina u hrvatskoj sredini. Ukrajinci Slavenskog Broda su stvorili društvo koje je bogato značajnim dosezanjima u povijesti, kulturi, međuljudskim i međuetničkim odnosima (. . .)

Autori knjige: Nikola Zastrižni i Tatjana Melnik

(...) Sve navedeno ukazuje na nužnost prikaza povijesne panorame društva, čemu je posvećen recenzirani rukopis. Jezgro djelatnosti predstavlja društvo „Ukrajina“, povijest kojega je predočena u rukopisu. Recenzirani tekst ukazuje na težnju autora dati sažetu, konkretnu karakteristiku povijesnih razdoblja u kronološko – tematskome presjeku. Autori teže u razgranatim prema tematskoj strukturi smjerovima oslikati rad društva. Takva kompozicija pruža mogućnost stvoriti široku lepezu neopterećenu suvišnom građom već konkretizirati najznačajnije karakteristike društva kroz njegovu povijest.

dr. sc. Jevgenij Paščenko,
red. prof. Katedre za ukrajinski jezik i književnost
Filozofskog fakulteta u Zagrebu

ХОРВАТІЯ ОСТАННІМ ЧАСОМ СТРАЖДАЄ ВІД ЧАСТИХ ЗЕМЛЕТРУСІВ

29 грудня 2020 року о 12 годині 19 хвилин на Сісачко-Мославачку область з епіцентром в 3 км від міста Петріня обрушився землетрус силою 6,4 бали. Цій події передували три великі землетруси в Загребі до 5,2 балів. Потім послідувала серія з декількох сотень землетрусів, найсильніші з яких мали силу 5,0 балів за шкалою Ріхтера. Загинуло семеро людей.

Один з найсильніших землетрусів відчувся не лише по всій Хорватії, а й у широкому регіоні: Австрії, Боснії та Герцеговині, Чорногорії, Чехії, Італії, Угорщині, Німеччині, Румунії, Словаччині, Словенії та Сербії.

У Хорватії найбільше постраждала Сісачко-Мославачка область, яка знаходиться приблизно 50 км від Загреба. Глибина землетрусу була 10 км. Повністю зруйноване місто Петріня та навколишні села. На думку сейсмологів, землетрус, що стався в Петріні, був найсильнішим з тих пір, як ведуться записи.

Адріатичний регіон - це невелика тектонічна плита, яка колись була частиною великої африканської плити, від якої вона відокремилася мільйони років тому. Ця "наша" невелика плита називається Адрія, її рух та взаємодія з Європою є причиною землетрусів у Хорватії, Італії, Боснії та Герцеговині, Словенії та всіх прилеглих районах. Вплив цієї взаємодії найбільш помітний в районах уздовж узбережжя Адріатичного моря, де гірські хребти чітко вказують на межі Адрія щодо інших тектонічних плит.

У березні 2020 року в Загреб був землетрус силою 5 балів за шкалою Ріхтера. Місце і глибина цієї події свідчать про те, що

це був землетрус у тектонічній плитці, що стався в результаті неглибокого зсувного злому в межах Євразійської плити. Розрахунок фокусного механізму для цієї події вказує на те, що розрив стався при майже вертикальному розломі в південно-східному або південно-західному напрямку. Цей землетрус був приблизно в 60 разів сильнішим за землетрус, який обрушився на Петріню в понеділок вранці. Це був сильний землетрус, який спричинив величезний матеріальний збиток і, на жаль, є людські жертви.

Більшість матеріальних збитків зафіксовано в Сісачко-Мославачкій області, в районі міст Петріня і Сісак. Люди лишилися без житла, будинки стали повністю непридатними для помешкання.

Держава зробила свою роботу по максимуму. Служби, цивільний захист, військові, пожежники, машини швидкої допомоги, Червоний Хрест, комунальні послуги, сектори економіки та приватні особи працювали дуже добре. На постраждалу від землетрусу територію прибуло дуже багато волонтерів з різних куточків Хорватії, які допомагали постраждалим.

Уряд Республіки Хорватія ухвалив рішення про оголошення катастрофи та в постраждалому від землетрусу районі створили штаб цивільного захисту для ліквідації наслідків катастрофи й забезпечення людей тимчасовим житлом.

Допомога жертвам землетрусу надходить з Хорватії та з-за кордону. Після безпрецедентної трагедії діє солідарність, після землетрусу допомога надійшла до Хорватії з усієї Європи. Міжнародна допомога надійшла і продовжує надходити з інших країн, які виявили солідарність за допомогою Механізму цивільного захисту ЄС, або двосторонньо. Після руйнівного землетрусу, який обрушився на центральну частину країни, Хорватія вимагала активізацію Механізму ЄС з питань цивільного захисту. На прохання допомоги відреагували Австрія, Болгарія, Чехія, Франція, Греція, Угорщина, Італія, Литва, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Швеція та Туреччина.

5 січня Кабінет Міністрів України згідно з відповідним указом Президента України вирішив надати Республіці Хорватія фінансову допомогу в розмірі 20 млн. гривень для подолання катастрофічних наслідків землетрусу.

Таким чином, українська держава висловила солідарність з Республікою Хорватія та хорватським народом.

Українська громада Республіки Хорватія відкрила спеціальний рахунок для фінансової допомоги жертвам землетрусу.

Славко Бурда

PREDSJEDNIK UKRAJINE ZABRANIO OPOZICIJSKE PRORUSKE TV KANALE

Predsjednik Ukrajine Volodymyr Zelenskiy zabranio je oporbene informativne TV kanale u Ukrajini. Kao razlog je naveo prijetnju nacionalnoj sigurnosti i širenje ruske propagande. U Ukrajini te kanale smatraju medijima proruskim stranke. Zabrana obuhvaća ukidanje dozvola za emitiranje, TV frekvencija i blokiranje računa u početnom razdoblju od pet godina. Proruski kanali odmah su ugašeni u Kyjivu.

Iz Ureda predsjednika Ukrajine obrazložili su da nije riječ o "napadu na slobodu medija i govora", nego se "onemogućava rad postaja koje sudjeluju u ratu protiv Ukrajine" te je stoga riječ o "zaštiti nacionalnih interesa".

Predsjednik Zelenskiy izjavio je kako se tu radi o "borbi za neovisnost i suverenost" jer su, kako tvrde kyjivske vlasti, te postaje bile dio propagandnog i informacijskog rata protiv Ukrajine, služile su širenju ruskih interesa i utjecaja u Ukrajini te su zapravo bile stranačke postaje oporbene platforme.

Šef ukrajinske Službe sigurnosti Ivan Bakanov izjavio je kako te postaje služe "za realizaciju antiukrajinske informativne kampanje u korist zemlje agresora".

Bivši predsjednik Ukrajine Petro Porošenko podržava Zelenskog u ovom potezu i naglašava kako su proruski kanali „postali otvoreno oruđe ruskog informacijskog rata protiv Ukrajine i Ukrajina se mora braniti u ovom ratu, koristeći sve raspoložive alate“. Porošenko je također napomenuo da "politički" podržava odluku Vijeća za nacionalnu sigurnost i obranu o uvođenju sankcija protiv nekih TV kanala kao one čiji je cilj zaštita Ukrajine.

Predsjednik Volodymyr Zelenskiy izvršio je 2. veljače odluku Vijeća nacionalne sigurnosti i obrane o uvođenju sankcija za TV kanale NewsOne, ZIK-u i „112 Ukrajina“. Već 3. veljače TV kanali NewsOne, ZIK i 112 bili su zaustavljeni.

NATO POZIVA RUSIJU DA POVUČE VOJSKU IZ ISTOČNE UKRAJINE – JENS STOLTENBERG

Sjevernoatlantski savez dosljedno podupire Ukrajinu, pozdravlja njene napore na pronalaženju mirnog rješenja situacije na istoku Ukrajine i poziva Rusiju da povuče svoje vojne snage iz regije.

To je izjavio glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg tijekom konferencije za tisak nakon razgovora s ukrajinskim premijerom Denisom Shmyhalom.

„Tijekom našeg sastanka razgovarali smo o sigurnosnoj situaciji u Ukrajini i crnomorskoj regiji. NATO saveznici jedini su osudi ilegalnu aneksiju Krima i agresivne akcije na istoku Ukrajine. Pozivamo Rusiju da prestane podržavati militante na istoku Ukrajine i da povuče svoju vojsku s tog područja. Pozdravljam napore Ukrajine da pronađe mirno rješenje za ovaj sukob.“, napomenuo je šef Saveza.

УКРАЇНФОРМ, 09.02.2021

AMERIČKI KONGRES PONOVO POKREĆE ZABRANU PRIZNAVANJA ANEKSIJE KRIMA

Američki Kongres registrirao je zakon kojim se Sjedinjenim Državama zabranjuje priznavanje aneksije Krima od strane Rusije.

O tome je obavijestio Gerald Connolly, autor inicijative, član američkog Kongresa i predsjedatelj Parlamentarne skupštine NATO-a, tijekom međunarodne rasprave "Ukrajina - NATO: Vizija 2030..".

"Upravo sam jučer, 8. veljače, ponovno predstavio zakon u Kongresu Sjedinjenih Država da se ne priznaje aneksija Krima. Zakon zabranjuje institucijama u Sjedinjenim Državama poduzimanje bilo kakvih radnji kojima bi se priznao ruski suverenitet na Krimu.", rekao je kongresmen.

Američki se Kongres nada da će Ukrajina što prije biti na pragu članstva u NATO-u.

Connolly je podsjetio da je odredba o nepriznavanju ruske aneksije Krima već bila zakonski uređena u Sjedinjenim Državama u ožujku 2019. a tada je dobila veliku podršku 427 kongresmena.

"Imamo jasan stav: nikada nećemo prihvatiti nasilno i ilegalno pripajanje Krima od strane Rusije. Nastavit ćemo osuđivati ruske destabilizirajuće akcije na istoku Ukrajine, svakodnevna kršenja primirja, kršenja ljudskih prava i drugih ilegalnih radnji na ovom području.", naglasio je američki političar.

U RAZGOVORU S PUTINOM, BIDEN JE POTVRDIO SVOJU PODRŠKU UKRAJINI – BIJELA KUĆA

Američki predsjednik imao je prvi telefonski razgovor s ruskim čelnikom

Tijekom razgovora s ruskim predsjednikom Vladimirom Putinom, predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Joe Biden izrazio je potporu suverenitetu Ukrajine.

Prema press uredu Bijele kuće, Biden je imao prvi telefonski razgovor s ruskim čelnikom otkad je preuzeo predsjedničku dužnost.

Predsjednik Biden potvrdio je snažnu potporu Sjedinjenih Država suverenitetu Ukrajine.

Američki predsjednik također je izrazio zabrinutost zbog postupanja Rusije u kontekstu postupanja sa zatvorenim kritičarom Kremlja Aleksejem Navaljnim.

Također su razgovarali o spremnosti zemalja da produže Ugovor o smanjenju i ograničenju strateškog napadačkog naoružanja. Složili su se da bi obje zemlje trebale odmah započeti rad na dovršenju postupka produljenja ugovora na 5 godina, koji bi se trebao održati do 5. veljače. Biden i Putin dogovorili su se da će istražiti mogućnost

dogovora o pitanjima strateške stabilnosti zbog mjera kontrole naoružanja i novih sigurnosnih pitanja.

УКРАЇНФОРМ, 21.01.2021

S ukrajinskog jezika prevela Oksana Martinjuk

VJERNICI GRKOKATOLIČKE ŽUPE UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA SE VRATILI U OBNOVLJENU CRKVVU

Na Božić, 25. prosinca 2020. godine je služena Sveta liturgija u obnovljenoj grkokatoličkoj crkvi u Slavanskom Brodu koju je služio župnik ove župe o. Aleksandar Hmilj.

U župi Uzvišenja svetog Križa u Slavanskom Brodu još uvijek traju radovi na izgradnji novog župnog stana u čijem sklopu je i pastoralna dvorana. U sklopu radova koji su počeli u jesen 2019. godine, srušena je stara stogodišnja kuća koja je u početku služila za bogoslužje i stanovanje, te su započeli radovi na obnovi postojeće crkve. Radovi su obavljani na krovu zamjenom crijeva i postavljanjem kupole koja je kupljena i dovezena iz Ukrajine. Unutrašnjost je također detaljno obnovljena, spušten je strop u koji su ugrađeni klima uređaji koji će crkvu, po potrebi, grijati i hladiti te je kupljen i postavljen veliki luster. Još nedostaju nove sjedalice koje se izrađuju i koje će biti uskoro postavljene na zidovima kako to izgleda u crkvama istoka. Radovi na župnom stanu teku po planiranoj dinamici i sukladno vremenskim prilikama. Pošto je stavljena stolarija omogućeno je da se radovi izvode u unutrašnjosti.

Župljani su povratak u svoju obnovljenu crkvu primili s radošću jer će moći, nakon više od godinu dana ponovno slaviti svetu liturgiju u svojoj crkvi u Slavanskom Brodu.

Nikola Zastrižni

SVETA LITURGIJA U SLAVONSKOM BRODU POVODOM MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

vačko-osječke nadbiskupije i župnik Župe sv. Leopolda Bogdana Mandića u Slavanskom Brodu, inače biritualac tj. svećenik koji služi obrede i po zapadnom i po istočnom obredu i osvjedočeni prijatelj brodske grkokatoličke župe i samog župnika Aleksandra.

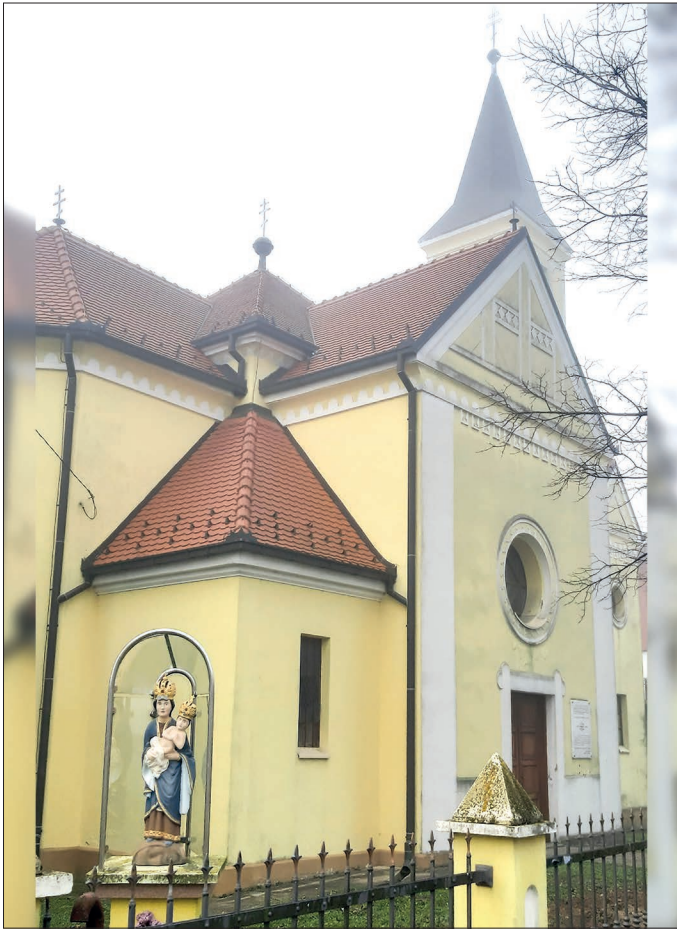
Molitvena osmina za jedinstvo kršćana traje od blagdana Katedre svetoga Petra do blagdana Obraćanja svetoga Pavla i na sjevernoj se Zemljinoj polutki svake godine podudara s vremenom od 18. do 25. siječnja. Ove se godine održavao pod biblijskim motom „Ostanite u mojoj ljubavi i donosit ćete mnogo roda“ uzetim iz Ivanova Evanđelja (usp. Iv. 15, 5-9), na 2. nedjelju kroz godinu po rimokatoličkom kalendaru i 32. nedjelju po Duhovima / Zakejevu po grkokatoličkom kalendaru.

Znakovito je da je snimku ove svete liturgije prikazala komercijalna, regionalna Slavonsko-brodska televizija (SBTV) tako da su gledatelji na cijelom području koje pokriva ova televizija mogli još jednom vidjeti bogatstvo grkokatoličke liturgije u okviru jedinstvene Katoličke crkve na čelu sa Papom Rimskim.

Nikola Zastrižni

Uoči početka ekumenske Molitvene osmine za jedinstvo kršćana u nedjelju, 17. siječnja 2021. godine, svetu liturgiju u obnovljenoj grkokatoličkoj župnoj crkvi Uzvišenja svetog Križa u Slavanskom Brodu, predvodili su župnik o. Aleksandar Hmilj i vlč. Robert Farkaš, svećenik Đako-

U LIPOVLJANIMA OBILJEŽEN BLAGDAN BEZGREŠNOG ZAČEĆA SVETE ANE

Grkokatolička ukrajinska crkva u Lipovljanima nosi ime Bezgrešnog začeca svete Ane, te se na taj dan svake godine posebno obilježava. Taj je blagdan prema kalendaru 8. prosinca, ali se prenosi na prvu sljedeću nedjelju, 13. prosinca 2020. godine. I ove godine vjernici ove crkve, vodeći brigu o postojanju pandemije koronavirusa i zabrane okupljanja, na dostojanstven način su obilježili taj dan. Ovome slavlju prije svega, doprinijela je nazočnost vladike križevačkog Milana Stipića sa svojim pratiteljima te nazočnost župnika Tomislava Kolar iz Gušća. Na žalost, zbog izbijanja požara u njegovoj kući u Zagrebu, sa ovog obilježavanja izostao je

župnik Igor Fedešen. Misnom slavlju je osim vjernika crkve prisustvovao i načelnik općine Lipovljani Nikola Horvat.

Prije početka misnog slavlja, dio članova plesne skupine KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani su u znak dobrodošlice, predali vladiki križevačkom kruh, a pjevačka skupina „Karpata“ koja je velikim dijelom i pjevački zbor crkve, pjevala je misu, koju je vodio vladika križevački Milan Stipić. Vladika je također pričestio prisutne vjernike, a na kraju podijelio miropomazanje i blagoslovio sve vjernike činom „merovanja“. Nakon čitanja evanđelja, vladika križevački održao je i propovijed u kojoj je objasnio blagdan bezgrešnog začeca svete Ane.

Bezgrešno začece blažene Djevice Marije dogodilo se u utrobi sv. Ane, čineći je svojom baš kao što se utjelovljenje Bogočovjeka snagom Duha Svetoga dogodilo u čistoj Marijinoj utrobi. Naravno, razlika između njih je velika, ali postoji bliska paralela: Bezgrešna Majka koja će postati Majka Božja bila je stvorena od mesa i krvi svete Ane, kao što je Bogočovjek bio oblikovan od mesa i krvi Marijine. U oba slučaja je Duh Sveti ušao i učinio golemo čudo milosti. U trenutku začeca, sveta Ana i sveti Joakim dali su Mariji tijelo i krv koje će Marija uskoro predati Isusu, a koje su oni primili od predaka. Ali to tijelo i ta krv koju su primili kao okaljane od istočnoga grijeha, predali su svom djetetu bez ikakve ljage. Blažena Djevica Marija bila je bezgrešna pri svom začecu te su kao posljedica toga njezin otac i majka bili Božji službenici u ostvarenju djela koje će zauvijek ostati jedinstveno u povijesti čovječanstva. Tu vidimo temelj slave svete Ane. Da bi stvorilo anđele i ljude, Presveto Trojstvo nije tako reći tražilo pomoć izvan sebe. U ostvarenju bezgrešnoga začeca je to isto Presveto Trojstvo uzelo za pomoć dvije osobe koje će biti majka i otac Blažene Djevice. Tim činom im je dodijeljen značaj jedinstvene veličine. Ne možemo govoriti o utjelovljenoj Riječi, a da istovremeno ne spominjemo nju koju je Bog odabrao za svoju Majku. Propuštajući to učiniti, kako to crkveni oci dokazuju, otvaraju se vrata heretičkim napadima na samu Kristovu osobu. Isto bi tako govoriti o bezgrešnom začecu bez spominjanja svete Ane, koja je tako divno sudjelovala u ovoj izvrsnoj kreaciji, bilo umanjivanje dostojanstva i veličanstenosti Majke Božje.

Ivan Semenjuk

СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ

*Стрітєння – це про сподівання, очікування, зустріч і Дар. Богопосвячене життя також...
(о. Андрій Зелінський, ТІ, 15.2.2021)*

Усірому і часто суворому місяці лютому для кожного християнина яскравим світлом Божої любові сіяє свято Стрітєння. У о. Юліяна Катрія («Пізнай свій обряд») читаємо, що празником Стрітєння Господнього, який святкуємо 2 (15) лютого, на сороковий день після Різдва, завершується різдвяне коло свят. Цей празник своїм змістом тісно пов'язаний з Різдва Христовим, бо і тут Христос у святині об'явлює нам свою божественність. Від зустрічі Божої Дитини і його Пресвятої Матері з праведним Симеоном і саме свято у Східній Церкві називається Стрітєнням.

Зміст і значення свята

Подію про Стрітєння з життя нашого Спасителя записав святий євангелист Лука (2,22-40). Закон Мойсея забороняв жінці сорок днів після народження дитини («дні очищення») входити до храму, бо вона вважалася нечистою. Після закінчення цих днів мати приносила до храму жертву очищення. Пречиста Діва Марія як Божя Мати не була зобов'язаною до цього обряду, бо освятилася народженням Христа, та все-таки вона в покорі виконує припис закону і приносить у жертву дві горлиці. «Радуйся благодатна,

Богородице Діво, бо з тебе засіяло Сонце правди, Христос Бог наш, що просвічує тих, що в темряві», – співаємо у тропарі празника.

Крім того, над первородним хлопчиком сорокового дня відбувався ще обряд пожертвування Богові і його викуплення. Ісус Христос, який мав би освятити й викупити всіх людей, дозволяє, щоб найперше сам став посвяченим Богові і викупленим. «Предвічний Бог, що колись на Синаю дав закон Мойсееві, сьогодні являється як Дитина. Як Творець закону він виповняє закон, і по закону приноситься у храм і дається старцеві» (Литійна стихира). Блаженніший Святослав наголошує: «Син, якого Діва Марія і Йосиф Обручник ставлять сьогодні перед Богом, не є сином людей, це Божий Син. Його приносять до храму, і він сяє як спасіння для всіх людей. Він є відкупленням і спасінням для всього народу Ізраїлю і всього людства, тому що в цьому маленькому Дитятку – здійснення всіх обітниць, здійснення всіх надій і сподівань кожної людини всіх часів і народів» (3 проповіді у свято Стрітіння Господнього, 2021 р.Б.).

Стрітіння – це зустріч людства в особі старця Симеона з Богом. Важливою для нас є ця зустріч Божого Дитяти і його Пречистої Матері з праведним Симеоном. Симеон «був праведний та побожний, очікував утіхи Ізраїля, і Дух Святий був на ньому. Йому було відкрито Святим Духом, що не бачитиме смерті, перш ніж побачить Христа Господа»

(Лк.2,25-26). Старець Симеон має особливий привілей – взяти на руки Сина Божого. За Божим просвіченням він у Дитині Ісусі впізнає Месію і молитвою («Нині відпускаєш») дякує Богові за ласку, що його очі побачили обіцяного Спасителя. Старець Симеон пророкує Пресвятій Богородиці її майбутню жертву і терпіння задля Ісуса Христа.

Празник Господнього Стрітіння започатковано в Єрусалимі в другій половині IV ст., звідти поширився на увесь Схід, а лише в VI ст. за цисаря Юстиніана (527-565) він набирає особливого значення. Зі Сходу празник Стрітіння перейшов у V ст. до Риму, звідси в VII ст. до Франції та Іспанії, а в VIII ст. – до Німеччини. Звичай процесії зі свічками на Стрітіння, напевно, запровадили за папи Сергія (687-701). Світло свічок – гарний символ правдивого Божого світла, що ним є сам Господь наш Ісус Христос. Приймаючи стрітенську свічку, Блаженніший Святослав заохочує «приймати спасіння так, як на свої руки прийняв Симеон самого Христа, і з тим світильником Божої істини крокувати дорогами нашого життя. У Христі, у тому світлі, відкрити своє завдання і покликання».

У Східній Церкві Стрітіння належить до Богородичних празників і подекуди має також назву Стрітіння Пресвятої Богородиці.

День богопосвячених осіб

Ще 1997 року папа Іван Павло II встановив на Стрітіння і День богопосвячених осіб, у якому ціла Церква складає подяку Богові за дар покликаних до священства і монашества, молиться за добрих робітників у Божому винограднику. Покликання, яке Господь дарує, треба мати відвагу прийняти. Цей дар може стати, за словами Блаженнішого Святослава, знаком протиріч. Коли людина приймає Божий задум щодо себе, тоді вона росте, розвивається, сповняючи його в своєму житті, кожного дня відчуває себе щасливою. «Реалізація найглибших прагнень нашого серця, якими Господь нас знаменував, може бути в нас світлом Божим, яке ми повинні носити дорогами свого життя» (3 проповіді у свято Стрітіння Господнього, 2021 р.Б.).

Свято зустрічі з Богом

Свято Стрітіння – це не народні традиції і не свято весни. Це насамперед виконання Божих обітниць для праведника Симеона, а також радісна вістка для всіх людей, яка виявилась у Спасителі Ісусі Христі. Стрітіння – це зустріч Старого і Нового Завітів, зустріч не лише богословська, теоретична, а уособлена. Тому що Бог – це не якась абстрактна сила. Бог – це особа, і без особистої зустрічі неможливо його пізнати та збагнути його волю щодо нас.

Зустріч людини з Богом – це найважливіша і найпотрібніша подія в житті кожного християнина. Без неї життя немає значення. Стрітіння – це зустріч щирих і натхненних душ із Господньою любов'ю, бо Бог є любов, і наша віра в Бога повинна випромінювати любов до всього, що нас оточує.

Наталія Томків

ПРОВІНЦІЯ СВЯТОГО АРХАНГЕЛА МИХАІЛА СЕСТЕР ЧСВВ: НАРИСИ ІСТОРІЇ

Серію публікацій про історію сестер василіянок продовжуємо розповіддю про монастир в Шіді (1920-2002)

Частина 2. Шід

У середині 18 століття на землях Бачки (історико-географічна область, що охоплює частину Сербії і Угорщини) і Срієму (історичний округ, охоплює північ Сербії і схід Хорватії) замешкали переселенці із закарпатських українських земель. Серед місць у Сріємі, де оселились русини, був і Шід - місто на південному заході сучасної Сербії. Крижевецький єпископ у другій половині 18 століття отримав від австро-угорської влади великі земельні ділянки в Шіді й сусідньому селі Беркасово для утримання семінарії в Загребі.

9 вересня 1920 року з Крижевців до Шіду з метою заснування нового монастиря приїжджають м. Анна Теодорович, с. Марія

Должицька, с. Юліта Бойчук і с. Йоанна Бучко, а також дві кандидатки, Марія Річіч і Катерина Черепан (згодом с. Кирила), і дві сироти, Софія Мамчак і Марія Черепан. Вони мали замешкати в літній єпископській резиденції, яка таким чином була б врятована від державної конфіскації. З дозволу загребського Центру опіки над сиротами (Centralno sabiralište siročadi) владики з сестрами мали намір відкрити у Шіді притулок для осиротілих дітей, зокрема, воєнних сиріт. Про перші враження сестер василіянок від Шіду розповідає монастирська хроніка: «І так 9. вересня приїхалисьмо до Шіду. Ранок був хмурний, зимний. Люди якраз виходили на роботу і з зачу-

дованем придивлялися нам. В тим краю дуже рідко видить ся Сестри а много людей не виділо ще в загалі в своїм життю убраня монашого, можна отже представити собі з як великим здивованем оглядано нас зі всіх сторін.»

22 жовтня 1920 року відбулася урочиста посвята оновленого дому. Виїжджаючи з Крижевців, сестри василіянки, окрім виховної діяльності, мріяли відкрити в Шіді новіціат. І невдовзі Господь обдарував їх покликаннями. 16 листопада 1920 року до монастиря приїхали перші кандидатки з села Куцура: Павлина Цап (колишня учениця зі Словіти), Серафіна Чордаш і Наталія Арвай. 19 червня 1921 року у Шіді вперше облеклися в мона-

М. Марія Должицька і с. Йоана Бучко з сиротами в Шіді, 1922 р.

¹ Юрій ДЖУДЖАР, Католицька Церква візантійсько-слов'янського обряду в Югославії, Рим, 1986, 126.

² Хроніка Монастиря с.с. Василіянок у Шіді від р. 1920., с. 2-3.

³ Dionizije Njaradi, episkop, Kr. zem povjereništvu za socijalnu skrb u Zagrebu, Šid, 20/VI.1921., у: Архів Провінції.

ший одяг новички Павлина с. Йосафата Цап і Марія с. Марта Річичь, а с. Марія Должицька і с. Йоанна Бучко склали свої довічні обіти.

Плани щодо сиротинця одразу натрапили на труднощі: ніхто не хотів дати сюди дітей, бо, звикнувши до поневірян сиріт, люди не розуміли необхідності опіки над ними. З листа владики Діонісія Няраді до Відділу соціального захисту у Загребі (20 червня 1921 року) бачимо, що діти, прийняті до сиротинця, справді були у важкому стані: сироти чи напівсироти, без батьківської опіки, без

засобів до існування, без належного виховання. Та навіть щоб дати їм належну освіту і опіку, єпископ змушений був виборювати це право у державної влади.

Невдовзі сестри у Шіді відкривають також інтернат для учениць середніх шкіл. Дівчата навчались у державній міській школі, а сестри поводили з ними виховну працю. 1939 року інтернат перенесено до Осієка. Друга світова війна завдала значного удару монастирю в Шіді: ігуменя м. Любов з сестрами 2 листопада 1944 року виїжджає до Міклушевців. У Шіді залишаються

п'ятеро сестер, які, за розпорядженням ігумені, у випадку небезпеки могли залишити дім.

1970 року резиденцію остаточно передано у власність держави; кілька сестер, що тут проживали, мали право лише на кілька кімнат і каплицю. 1971 року завдяки Товариству охорони пам'яток і Шідській міській раді почалася реставрація будинку. Міська рада Шиду після поправки дому відкрила тут дитячий садочок, який діє до сьогодні. У цьому садочку, що свого часу нараховував до 90 дітей, кілька десятків років працювала с. Віра Корпак.

1991 року Шід знову опинився майже в епіцентрі воєнних дій, а шідський монастир стає мовби відрізним від решти домів Провінції. У складних воєнних умовах тут мешкає кілька стареньких сестер та с. Віра Корпак і с. Євзевія Звінек. Провінційна управа остаточно закрила монастир у Шіді 2002 року. Задля збереження історичної пам'яті 2009 року на місці поховання сестер василіанок встановлено нові пам'ятники та надгробні плити (протягом 1917-1996 рр. тут поховані с. Алойзія Ерделі, с. Йоакима Марущак, с. Йоанна Бучко, с. Агнета Буїла, с. Климентія Загородна, с. Амброзія Арвай, с. Василя Біндас, с. Методія Планчак, с. Кирила Черепан, с. Пасива Гарді).

Сьогодні літня єпископська резиденція в Шіді, по-народному «Руски двор», залишається найстарішою і найкрасивішою будівлею Єпархії святого Миколая, що об'єднує греко-католиків Сербії. 2019 року сестри василіанки Провінції святого архангела Михаїла урочисто відкрили у Шіді Ювілейний рік з нагоди 100-ліття спільноти.

с. Теодозія Мостепанюк ЧСВВ

Будинок літньої резиденції і монастиря в Шіді, фото 1980 р.

Архимандриня м. Христофора Малковскі і с. Дія Стасюк з сестрами у Шіді, 1985 р.

NOVI DIPLOMANTI KATEDRE ZA UKRAJINSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST FFZG-a

Katedra za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu nastavlja pripremati nove diplomante u složenim uvjetima rada na daljinu. Svoje diplomske radove iz područja ukrajinske književnosti predstavile su i uspješno obranile tri nove diplomantice. Na visoku razinu znanja i poseban interes prema proučavanim temama ukazuje i činjenica da su diplomatska istraživanja napisana na ukrajinskom jeziku.

Diplomantica Marta Bolarić u svojem izvrsnom radu pod naslovom „Motiv muzike u stvaralaštvu Pavla Tyčyne“ (mentorica – dr. sc. D. Pavlešen) proučavala je stvaralaštvo Pavla Tyčyne s naglaskom na motiv glazbe koji je prisutan u gotovo svakom pjesnikovu djelu. Rad daje detaljan uvid u simbolizam i klarinetizam te ih predstavlja kao nužne pojave za stvaranje zbirke Sonjačni klarnety i Zamist' sonetiv i oktav. Navedene pjesničke zbirke proučavaju se i u umjetničkom i u povijesnom kontekstu, prikazujući što je sve utjecalo na pjesnika u to vrijeme. Za kraj, u istom se kontekstu analizira posljednja faza autorova stvaralaštva koja se bitno razlikuje od prijašnjih. Tim analizama potvrđuje se promjena motiva glazbe u pjesnikovu stvaralaštvu, potaknuta zbivanjima u sovjetskoj Ukrajini, strahom, Gladomorom i represijama.

Diplomantica Dora Mehanović, pod vodstvom mentora dr. sc. Jevgenija Paščenka i dr. sc. Darije Pavlešen, obranila je diplomski rad na uvijek zanimljivu temu „Bogdan Igor Antonyč: osobine stvaralaštva i prijevoda na hrvatski jezik“. Diplomski rad usredotočen je na stvaralaštvo Bogdana Igora Antonyča i na prijevod njegove poezije na hrvatski jezik. Cilj diplomskog rada bio je potvrditi da je Bogdan Igor Antonyč

jedan od najvećih pjesnika ukrajinske književnosti 30-ih godina XX. stoljeća. Za to pronalazimo dokaze u tekstovima znanstvenika koji su proučavali njegov rad te neposrednoj analizi Antonyčevih pjesama. U diplomskom radu analizirani su najčešći motivi koji se pojavljuju u Antonyčevoj poeziji te osobine njegova stvaralaštva. U drugom dijelu rada analiziran je prijevod Dubravke Dorotić Sesar koja je uspješno prevela Antonyčevu poeziju na hrvatski jezik.

U nadahnutom istraživanju suvremene ukrajinske književnosti, diplomantica Marija Stić istražila je aktualnu temu „Kriza osobnosti i trauma u romanu Internat Sergija Žadana“ (mentorica – dr. sc. D. Pavlešen). Diplomski rad prikazuje i analizira elemente krize identiteta i postkolonijalne traume glavnog junaka romana Internat Sergija Žadana. Sergij Žadan uz pomoć metafore puta te ponašanjem glavnog lika opisuje čitavu generaciju Ukrajinaca i rat koji se trenutno odvija na istoku Ukrajine. Internat nije samo jedna od lokacija u romanu, nije samo zgrada u kojoj se djeca obrazuju i žive. Prema riječima Žadana, internat je „metafora percepcije svijeta, metafora izgubljenosti te naposljetku nedostatka ljubavi“. Također, diplomski rad razmatra kako roman Internat može poslužiti kao didaktički materijal na satima ukrajinske književnosti u jedanaestim razredima srednjih škola. Ovo je program koji će učiteljima pomoći razviti učenikovu svijest o vlastitim psihološkim i fiziološkim karakteristikama, težnjama, motivima, željama itd.

Čestitamo diplomanticama na izvrsnim diplomskim radovima!

Darija Pavlešen, prof. ukrajinskog jezika i književnosti, FFZG

Dora Mehanović

Marija Stić

Marta Bolarić

MLADI UKRAJINIST FILIP BADANJAK

Svake godine na Katedri za ukrajinski jezik i književnost FF u Zagrebu imamo diplomante. Postaju magistri ukrajinistike, uz drugi predmet (dvopredmetni studij). Život ih zatim ponese dalje. Međutim, spoznaje o Ukrajini, njevoj povijesti, kulturi i jeziku trajno ostaju u svijesti i različito ih primjenjuju u životu – direktno ili indirektno. Upoznavanje ukrajinske književnosti znači pronicanje u dubine ukrajinske kulture od prastarih vremena do sadašnjosti. Te spoznaje pomažu bolje razumijevanje kulture – slavenske i nacionalne. Očaranost ukrajinskom književnošću potiče na prevoditeljski rad. To potvrđuju i ostvareni prijevodi, objavljeni zasebno ili u zbornicima biblioteke Ucrainiana Croatica, između ostalog, stvaralaštva istaknute pjesnikinje moderne Lesje Ukrajinke (ukrajinistica Kristina Žunac r. Barać je prevela dramsku poemu „Boljarka“ književnice Marije Matios iz Bukovine; Dijana Dill je prevela roman „Slatka Darica“, pjesništva Romana Lubkivskog, Line Kostenko i drugih poznatih književnika.

Student ukrajinistike Filip Badanjak je izabrao za svoj diplomski rad stvaralaštvo Myhajla Kocjubynskog, napisao je i obranio rad o stvaralaštvu predstavnika ukrajinske moderne s ocjenom „odličan“. Svoju pozornost je usmjerio na jedan od značajnijih djela tog pisca – pripovijest „Sjene zaboravljenih predaka“. Svoj izbor Badanjak objašnjava značajem pisca: Kocjubynskij je bio jedan od najistaknutijih ukrajinskih pisaca s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Ovaj briljantni impresionist i majstor psihološke proze nije poznat hrvatskim čitateljima, poput većine ukrajinske književnosti. Prvi prijevod književnog djela na ukrajinskom jeziku na hrvatski načinjen je 1863. godine, kada je August Šenoa preveo pjesmu velikog Tarasa Ševčenka „Rasuti grob“. Do kraja XIX. stoljeća uz Ševčenka, prevedena su samo djela Marka Vovčka i Jurija Fed'koviča. Tijekom

dvadesetog stoljeća situacija s prijevodom ukrajinske književnosti na hrvatski jezik nije se promijenila, kako je primijetio Aleksandar Flaker, „poslije oktobarske revolucije pod pojmom sovjetske književnosti stala se razumijevati gotovo isključivo ruska književnost, pa su se prijevodi iz ukrajinske književnosti pojavljivali u Hrvatskoj tek sporadično, a informirala je o njoj pretežno hrvatska nacionalistička kulturna desnica. Međutim, upravo je moderna ukrajinska književnost, u djelima Ivana Franka, Lesje Ukrajinke, Mihajla Kocjubynskog, a zatim i u htijenjima ukrajinskih »neoklasika« i sovjetske ukrajinske avangarde, pa i suvremenih ukrajinskih pjesnika, savladala zapravo svoju zakašnjelost u odnosu na druge europske književnosti, bilježeći pojave koje su srodne modernom razvitku drugih književnosti srednje i istočne Europe, pa prema tome i književnosti hrvatske.

Zato je cilj diplomskog rada Badanjaka – predstaviti hrvatski prijevod ukrajinskog klasika „Sjene zaboravljenih predaka“ hrvatskom čitateljstvu na hrvatskom jeziku i nastaviti rad suvremenih Ukrajinaca, posebice knjižnice Ucrainiana Croatica pod ravnanjem prof. Paščenka, radi poboljšanja ukrajinsko-hrvatskih književnih i kulturnih odnosa. Međutim, poanta nije samo u tome što se ovo djelo ne može naći u hrvatskom prijevodu, već i u tome što je remek-djelo ukrajinske književnosti. Može se postaviti pitanje trebamo li ovo djelo; ovo nije moderno, nevažno djelo? Ali u ovom djelu, iako napisanom prije više od stotinu godina, dovoljno je aktualnog, univerzalnog, vječnog. U svojoj biti, vječna borba čovjeka sa samim sobom, borba dobra i zla. S jedne strane imamo niz demona, i imaginarnih i stvarnih (poput molfara), imamo neprijateljstvo između dvije obitelji, a s druge veliku ljubav dvoje mladih, koja neće dugo potrajati. Kao što kažu, ovo je remek-djelo, a remek-djela nadilaze svoje vrijeme. Također, da biste se upoznali s jednom kulturom, morate, osim sadašnjosti, razumjeti i njenu prošlost.

Vjerujemo da je najzanimljiviji dio „Sjena zaboravljenih predaka“ za proučavanje mitologije i vjerovanja Gucula. Ne samo da u djelu postoje brojna mitološka bića, već je cijela priča duboko uronjena u čarobna, poganska vjerovanja koja dišu drevnim Karpatima. To je najbolje opisano u samom djelu kada se ocrtava život malog Ivana: „Cijeli svijet bio je poput bajke, pun čudesa, tajanstven, zanimljiv i zastrašujući.“

Možda će ovaj prijevod pomoći nekom od hrvatskih učenjaka da objasni hrvatsku i slavensku mitologiju, – zaključuje mladi ukrajinist.

Možemo reći da je ostvareni prijevod Filipa Badanjaka dao poticaj za pripremu knjige o ukrajinskom piscu – „Ukrajinski književni impresionizam. Myhajlo Kocjubynskij“. Studenti pete godine danas ostvaruju prijevode tekstova ukrajinskih povjesničara književnosti za tu knjigu. U njoj će biti objavljena i prevedena pripovijest „Sjene zaboravljenih predaka“. Filip Badanjak spreman je ostvariti prijevod još jednoga djela ukrajinskog pisca koji će, zahvaljujući naporima mladoga ukrajinista biti predstavljen u Hrvatskoj.

Jevgenij Paščenko, prof. ukrajinistike

ВИСТАВКА НАРОДНОГО ОДЯГУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ВУКОВАРСЬКО-СРІЄМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У Вуковарі від 11 грудня до 8 січня 2021 року у фое торгового центру Велепромет тривала виставка народних костюмів національних меншин, які проживають у регіоні Вуковарсько-сріємської області. Вуковар – мультикультурне місто, а мешкають у ньому, крім хорватів, албанці, боснійці, німці, русини, словаки, серби, угорці, та українці.

Виставка народного одягу національних меншин була організована Союзом русинів Республіки Хорватія у співпраці з Радою русинської національної меншини РХ та Координацією Ради і представників національних меншин Вуковарсько – сріємської області за фінансової підтримки Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія. Метою цієї виставки було ознайомлення широкого кола громадян з народним вбранням представників національних меншин Вуковарсько-сріємської області, які на цих просторах об'єднані в Координацію національних меншин.

Народний костюм вказує на належність людини до певної нації. Крім того він відображає широкий спектр духовних традицій народу, його світоглядних уявлень та норм обрядової поведінки. Народні костюми і в наш час залишаються впізнаваним символом національної (етнічної, регіональної, місцевої) ідентичності, що використовується особливо в міжнародних і державних церемоніях, спортивних заходах тощо, а також як костюм при виконанні музично-танцювальної фольклорної спадщини.

В українському народному костюмі втілилася історична доля народу, його культура і традиції. Національний одяг зберігає в собі особливості різних культурних епох, тому він є одним із найважливіших історичних джерел вивчення культурних особливостей українського народу.

Україна – достатньо велика країна, тому український народний костюм відрізняється багатством регіональних різновидів.

Археологічні розкопки свідчать, що український народний костюм з'явився ще в часи Київської Русі. Вже тоді чітко виявлялися регіональні відмінності в одязі. Це, перш за все, стосувалося прикрас і орнаментів на сорочках. Український жіночий костюм має безліч варіантів залежно від регіональних особливостей. Вони проявилися в крої, вишивці, декорі, кольорних особливостях і прикрасах. Класичним жіночим традиційним костюмом вважається одяг Середньої Наддніпрянщини. В цілому жіночий традиційний костюм характеризується виразною етнічністю і оригінальними елементами, які не можна зустріти ні в одному іншому національному костюмі. Основою костюма є жіноча вишиванка, яка була трохи довша, ніж чоловіча і складалася з двох частин. Нижня частина шилася з більш щільної і грубої тканини. Поверх сорочки одягали запуску або плахту. Плахта являла собою полотно до 4 метрів у довжину, яке пряли з фарбованої вовни. Його розрізали на три рівні частини, а потім дві частини пришивали до третьої таким чином, щоб середина нижньої знаходилася навпроти розрізу бічних частин. Плахту обмотували навколо талії, прив'язуючи зверху поясом. Вишивка на плахті була досить стриманою і невибагливою. Поверх плахти спереду одягали запуску, певну подобу сучасного фартуха. Велике значення в українському жіночому костюмі відводилося прикрасам. Так, поверх вишиванки одягали намисто або буси. Кількість і розмір намистин безпосередньо говорили про фінансове становище родини. Святковий жіночий костюм відрізнявся від повсякденного якістю тканини, розмаїттям кольорів і візерунків. У святкові дні дівчата одягали на голову вінок, а на шию якомога більше різнокольорових прикрас.

Жіночий манекен на виставці представляв український народний костюм характерний для центральної України (Київська область) з музейних експонатів одягу Українського культурно-просвітнього товариства «Іван Франко» Вуковар.

Значну допомогу організаторам першої виставки народних жіночих костюмів національних меншин у Вуковарі надали Тетяна Кочнева – представник української національної меншини Вуковарсько-сріємської області та Аніта Надж – керівник хорового колективу Українського культурно-просвітнього товариства «Іван Франко» Вуковар.

Тетяна Рамач

„TUĐEMU SE UČITE I SVOGA SE NE STIDITE“

Večer posvećena Tarasu Ševčenku u Kaniži

Pandemija COVID-19 i dalje ne dopušta normalan rad kulturnih udruga te su se članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Taras Ševčenko“ iz Kaniže morali prilagoditi svim uvjetima, poštujući mjere epidemiološkog Stožera – što znači: obustaviti probe, nastupe i druženja zbog čega su članovi Udruge vrlo razočarani i nesretni.

Prosinac je uvijek bio za nas najljepši mjesec u godini jer tada svi zrače toplinom, ljubavlju i svi smo zajedno jedno veliko srce puno darivanja. Upravo u prosincu članovi UKPD „Taras Ševčenko“ prikazivali su rezultate rada Udruge tijekom cijele godine.

Nismo pokleknuli pred svim preprekama pred kojima smo se našli nego se prilagodili uvjetima i predloženim mjerama.

Nakon darivanja najmlađih za blagdan Sv. Nikole, članovi Udruge su pripremili večer posvećenu velikom ukrajinskom književniku Tarasu Ševčenku. Svoju veliku tradicionalnu

manifestaciju ove godine morali smo održati u skromnim uvjetima, s malim brojem publike i sudionika uz pridržavanje propisanih mjera.

Članice plesne skupine „Melanka“ te učenici koji izučavaju Ukrajinski jezik u školi recitirali su i pjevali najpoznatije pjesme Tarasa Ševčenka.

Pod istim uvjetima članovi UKPD „Taras Ševčenko“ održali su i „Božićni koncert“, recitirajući i pjevajući pjesme o Božiću. Vrijedne djevojke i članice Predsjedništva uredile su prostoriju Udruge u božićnom ozračju, kao i kutak posvećen Tarasu Ševčenku, ukrajinskom pjesniku i slikaru.

Poslije kratkog kulturnog programa članice Predsjedništva priredile su mali ali slatki domjenak uz koji su ispratili 2020. godinu uz molitvu i želju da se više nikada ne ponovi slična situacija.

Ovim aktivnostima Udruga je završila neuobičajenu i najtežu godinu svoga rada.

Mirjana Has

SVE POŠTIVAM, SVOJE UŽIVAM...

Pod geslom „Sve poštivam, svoje uživam“, učenici 1. razreda područne škole Petrovci, OŠ „Antun Bauer“ Vukovar u organizaciji učiteljice Andreje Ivan Krizmanić i učiteljica ukrajinskoga i rusinskoga jezika, Tetyane Kochnye i Natalije Hnatko, pripremili su i snimili video gdje

su prikazali dio narodne baštine svojih naroda.

Ukrajinsku kulturu dostojno je predstavio Andrej Kisilj - učenik 1. razreda, koji izučava Ukrajinski jezik i kulturu po Modelu C u školi.

Veselo je otpjevao ukrajinsku narodnu pjesmu „Oj, na gori dva dubki“ (Oj, dva hrasta na planini).

Tetjana Ramač

СВІТ РУКОДІЛЛЯ

*Результат праці членів гуртка рукоділля
УКПТ «Леся Українка» Осієк*

Проблеми творчого розвитку особистості, формування креативних здібностей та спілкування є одними з найактуальніших у час пандемії COVID-19. Креативне рукоділля та спілкування в процесі праці являють собою необхідну духовну цінність в житті кожної людини. Оволодіння майстерністю рукоділля допомагає створювати духовне багатство народу, розвиває естетичні цінності і творчі смаки.

Члени Українського культурно-просвітнього товариства «Леся Українка» з Осієка намагаються залучити молодь, дітей, людей середнього та похилого віку до творчої діяльності, активного спілкування, відродження та популяризації народних традицій рукоділля.

Гурток рукоділля під гучною назвою «Гердан» заснувала в товаристві та була його керівником вчителька української мови і вміла рукодільниця Тетяна Ласик-Жагар. Доки пані Тетяна перебуває в декретній відпустці, гуртком керує також здібна і вміла рукодільниця проф. Оксана Стурко, яка кожного разу готує надзвичайно цікаві програми з основами декоративно-ужиткового мистецтва. Вироби, які пропонує пані Оксана, поєднують у собі естетичні та практичні якості. Кожен предмет, який виробляють члени гуртка рукоділля, крім естетичної насолоди, має і практичний вжиток. Головне завдання

для членів товариства ім. Лесі Українки – зробити гарним своє середовище, побут, поспілкуватися й насолодитися результатом своєї праці.

На жаль, пандемія коронавірусу гальмує проведення культурних подій та креативних занять гуртків. Останнє заняття гуртка «Гердан» у Осієку відбулося перед Новим, 2021 роком, на якому пані Оксана Стурко поділила матеріал для виготовлення різдвяного гнома та освітленого будиночка, а також підготувала відеопрезентацію робочого процесу і все пояснила за допомогою відеопроєкції.

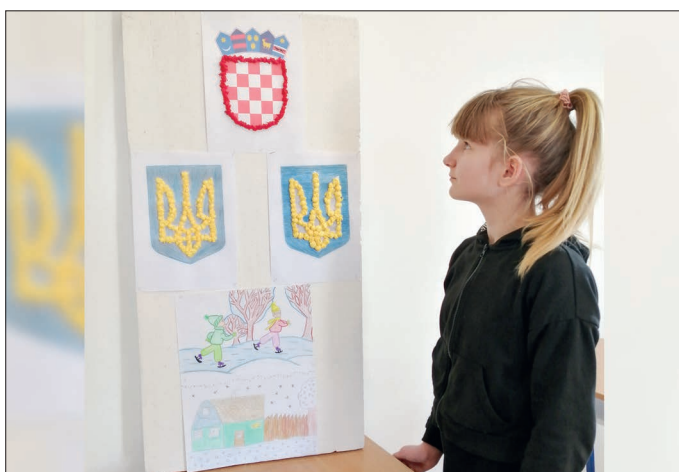
Щороку на таких майстернях члени українського товариства з Осієка збиралися разом, спілкувалися й виробляли унікальні прикраси. Цього року була проведена лекція з поясненням, а творчі частини та завершення робіт виконувалися в сімейному колі. Результат праці членів гуртка був неймовірно захоплюючим – виготовлені освітлені хатинки прикрашали оселі у святкові дні.

Олеся Мартинюк

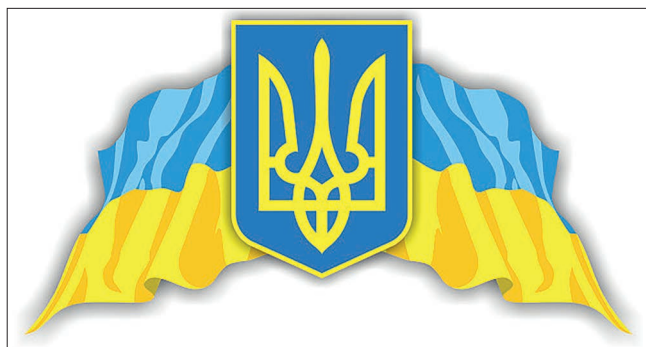
19 ЛЮТОГО – ДЕНЬ ДЕРЖАВНОГО ГЕРБА УКРАЇНИ

Учні відзначили свято Державного Герба України та День рідної мови

Учні, які вивчають українську мову та культуру України в хорватській школі «Антун Матія Релькович» Бебріна та початкових школах у Кانیжі й Шумечу, відзначили важливі свята: День Державного Герба України та День рідної мови.

На уроках рідної мови діти дізналися, що символізує Тризуб, як на Тризубу прочитати слово «ВОЛЯ» та самі намалювали й прикрасили Державний Герб України.

Як державний символ – Державний Герб України, тризуб був затверджений постановою Верховної Ради України №2137-ХІІ від 19 лютого 1992 року. Це один із трьох державних символів нарівні з прапором і гімном.

В Конституції України сказано, що головним елементом Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого.

Затвердження тризуба гербом Української Народної Республіки було знаком свободи кожного громадянина нової української держави.

Наш герб, наша святиня, має давню та величну історію, він народжений із споконвічного народного прагнення до волі та незалежності. Національний символ, що уособлює тисячолітній зв'язок поколінь – минувшини, сьогодення та майбутнього.

Шануймо наші державні символи, наші обереги, за які помирали кращі сини та доньки української землі!

Слава Україні! Героям Слава!

VII. OBILJEŽAVANJE DANA MATERINSKOG JEZIKA U ZAGREBU

Međunarodni dan materinskoga jezika obilježava se svake godine 21. veljače, od 2000. godine, s ciljem unapređivanja, učenja i razvoja materinskog jezika, te njegovanja jezične i kulturne različitosti i višejezičnosti. Ove godine je održano VII. obilježavanje Dana materinskog jezika u organizaciji Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba.

Učenici koji u Zagrebu pohađaju nastavu ukrajinskog jezika i kulture prema Modelu C u OŠ S. S. Kranjčevića, pripremili su video prezentaciju u sklopu programa "Reci mi na svom jeziku", na temu poznatog nacionalnog jela Ukrajinaca pod nazivom „Kultura pripreme ukrajinskog boršča“. Učenici su samostalno skuhali boršč, ispričali nekoliko zanimljivosti o tom jelu i na koncu sami obradili i uredili film.

TEMATSKA RADIONICA POVODOM DANA UKRAJINSKOG GRBA

Grb Ukrajine "Trizub" prema stručnim tumačenjima simbolizira izraz sakralne ptice, a njegovi najstariji pronađeni arheološki primjerci sežu čak u 4. tisućljeće pr. Kr.

Suvremeni ukrajinski žuti grb nalazi se u plavom polju zajedno simbolizirajući štit. Jedna od verzije značenja i podrijetla trozupca je skrivena riječ ВОЛЯ - "sloboda".

Učenici OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića povodom dana ukrajinskog nacionalnog grba, koji se slavi 19. veljače, imali su tematsku radionicu izrade grba u bojama ukrajinske zastave; "plavo nebo" i "žuto klasje". Radionica je bila vođena od strane Ljudmile Vološine, a djeca su pri tome dobila platnenu torbicu na kojoj su vlastitim rukama izradili i obojili grb Ukrajine.

Oksana Pinčuk

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР У РІЄЦІ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКОМУ ВЧЕНОМУ, ВІНАХІДНИКУ ІВАНУ ПУЛЮЮ

Українське культурно-просвітне товариство «Дніпро» Рієка активно працює і під час пандемії коронавірусу. На самому початку 2021 року, 7 лютого, члени Товариства провели перший культурний захід. У приміщенні читальної зали «Трсат» у місті Рієка відбувся літературний вечір присвячений 176-й річниці від дня народження великого українського вченого, винахідника та палкого патріота своєї батьківщини Івана Пулюя.

Тематичний реферат та фільм від каналу You Tube про Івана Пулюя підготувала голова товариства «Дніпро» Ольга Камінська.

Представник української національної меншини

Приморсько-Горанської області Віктор Камінський представив підготовлений реферат та показав фільм на великому екрані.

Секретар Товариства Марта Мартінчич переклала реферат з української мови на хорватську, щоб зацікавлені хорвати могли легше стежити за презентацією.

Посол України в Хорватії Василь Кирилич схвалив ініціативу Товариства щодо організації літературного вечора пам'яті Івана Пулюя та запропонував спільними зусиллями Посольства України в Хорватії

та Українського товариства "Дніпро" - Рієка пропагувати ідею встановлення меморіальної дошки Івану Пулюю у приміщенні Військово-морської академії в Рієці, де український вчений з 1874 по 1875 рік викладав фізику та математику.

Завершився вечір приємним спілкуванням та дискусією щодо наступного літературно-музичного вечора, присвяченого 150-річчю великої української поетеси та перекладачки Лесі Українки.

Під час заходу організатори дотримувались усіх епідеміологічних правил.

Ольга Камінська

KNJIŽEVNA VEČER U RIJECI POSVEĆENA UKRAJINSKOM ZNANSTVENIKU, IZUMITELJU IVANU PULJUJU

Ukrajinski znanstvenik Ivan Puljaj predavao je fiziku i matematiku u Rijeci od 1874. do 1875. godine

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Dnjipro“ Rijeka aktivno je i u vrijeme pandemije COVID-19. Već u početku 2021. godine, 7. veljače, članovi Udruge su održali prvi kulturni događaj. Naime, u prostorijama Trsatske čitaonice u gradu Rijeci održana je večer posvećena 176. godišnjici rođenja velikog ukrajinskog znanstvenika, izumitelja i gorljivog domoljuba svoje domovine Ivana Puljuja.

Tematski esej te film iz kanala You Tube o Ivanu Puljuju pripremila je predsjednica Udruge „Dnjipro“ Olga Kaminška.

Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije Viktor Kaminsky prezentirao je pripremljeni esej i prikazao film na velikom ekranu. Tajnica Društva Marta Martinčić prevela je esej s ukrajinskog na hrvatski jezik kako bi zainteresirani Hrvati mogli lakše pratiti izlaganje.

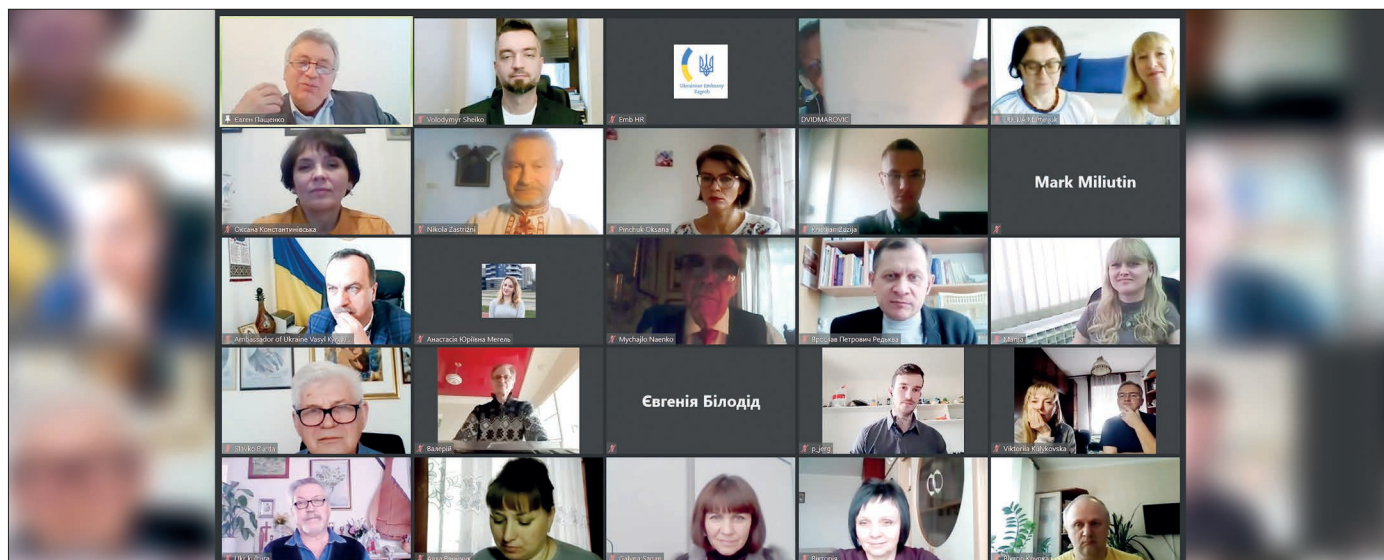
Veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj Vasyly Kyrylyč odobrio je inicijativu Udruge za organizaciju književne večeri u čast sjećanja na Ivana Puljuja i predložio je, zajedničkim naporima Veleposlanstva Ukrajine u Hrvatskoj i Ukrajinske udruge „Dnjipro“-Rijeka, promovirati ideju postavljanja spomen ploče Ivanu Puljuju u zgradi Vojno-pomorske akademije u Rijeci, gdje je ukrajinski znanstvenik od 1874. do 1875. godine predavao fiziku i matematiku.

Večer je završila ugodnim druženjem i raspravom o sljedećoj književno-glazbenoj večeri posvećenoj 150. obljetnici velike ukrajinske pjesnikinje i prevoditeljice Lesje Ukrainke.

Za vrijeme događaja organizatori su se pridržavali svih epidemioloških mjera.

S ukrajinskog jezika prevela Marta Martinčić

ZOOM КОНФЕРЕНЦІЯ

Представлення книги «Lesja Ukrajinka i kultura ukrajinske moderne»

У Загребі відбулася презентація книги професорів Загребського університету Євгена Пащенко і Тетяни Фудерер «Lesja Ukrajinka i kultura ukrajinske moderne». Відеоконференція здійснена 24 лютого 2021 року, завдяки організації Посольства України в Республіці Хорватія. Відкрив і вів конференцію Василь Кирилич, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Хорватія, який розпочав роботу вступним словом, представивши поетичний світ Лесі Українки. У роботі взяли участь представники наукових, дипломатичних кіл, вчені Загреба і Києва, українська громадськість Хорватії та України, студенти україністики та інші. Також було велике коло слухачів, що відгукнулися на запрошення Посольства.

З вітальним словом виступив Володимир Шейко – генеральний директор Українського інституту. Він високо оцінив представлений внесок хорватської україністики у світове відзначення поетеси. Також високий рівень співробітництва засвідчили представниця Українського інституту в Києві Олександра Гайдай, яка здійснювала оперативну роботу у підготовці рукопису книги і його друку. З цікавими фактами, спостереженнями виступив проф. Михайло Наєнко – директор Центру літературної творчості Інституту філології Київського Національного Університету ім. Шевченка. Про культурне життя української еміграції в Хорватії та відзначення творчості Лесі Українки у міжвоєнні роки минулого століття розповів Валерій Власенко – доцент Сумського державного університету. Наукова співробітниця Музею Лесі Українки в Києві, дослідниця драматичної поеми "Бояриня" Оксана Константи́нівська розповіла про історичний контекст створення і побутування цього твору в Україні та за її межами.

Про Українське культурно-просвітне товариство ім. Лесі Українки, міста Осієк розповіла голова товариства Оксана Мартинюк, а член товариства Наталія Томків виконала романс на слова Лесі Українки.

Хорватські дипломовані україністи Кристина Барач, Сара Новосел, студенти-дипломники Павао Єргович, Кристіян Зузія виступили як перекладачі розділів книги. Фрагменти з драми «Бояриня» прочитали перекладачка твору Кристина Жунац (Барач), а також Сара Новосел, Павао Єргович, що виступили як перекладачі наукових розділів.

Учасники з інтересом сприйняли виступ посла України у Ліванській Республіці Ігоря Осташа, який поділився результатами перекладу творів Лесі Українки арабською мовою.

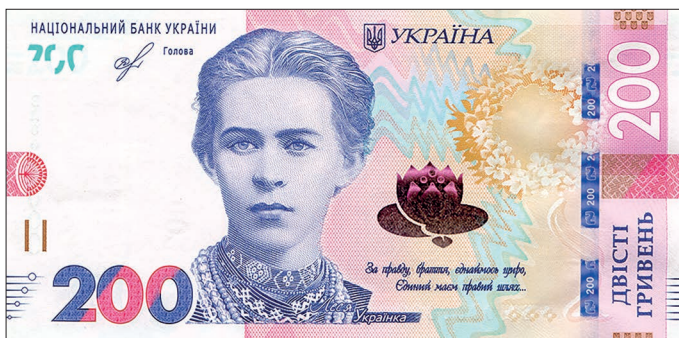
За виступами доповідачів з увагою спостерігали науковці України та Хорватії, журналісти, експерти, викладачі кафедри україністики Загребського університету, українці в Хорватії та Боснії і Герцеговині.

Конференція, присвячена 150-річчю народження Лесі Українки, стала одним із значних проявів інтелектуальної, культурно-просвітницької діяльності хорватської україністики, української спільноти Хорватії та інших – все під егідою Посольства України в Хорватії і посла Василя Кирилича.

У перспективі низка нових заходів, які здійснюються посольством у тісному співробітництві з різними колами українців Хорватії і України.

Фрагменти відеозапису конференції можна побачити на адресі: <https://www.facebook.com/UKRinHRV/videos/128904599133449/>

Євген Пащенко, професор Загребського університету,
автор проекту

ZANIMLJIVOSTI O UKRAJINI

Jeste li znali?

❖ Znanstvenici su potvrdili da je najranije naselje razumnog čovjeka pronađeno u Ukrajini. Najranija znanstveno potvrđena zemljopisna karta i najranije naselje Homo sapiensa pronađeni su u ukrajinskom selu Mežyričja u Rivenskoj županiji. Starost im je oko 15 tisuća godina. Tamo je pronađena zemljopisna karta koja je jedna od najstarijih ikad pronađenih. Karta je urezana u kost mamuta.

❖ Na području Ukrajine je koncentrirano ¼ svih količina čornozema (crnica – plodna zemlja) koje postoje na planetu. Ako se crnica pravilno obrađuje onda ovo tlo daje iznimno dobar urod. Tijekom Drugog svjetskog rata njemački su vojnici čak i vlakom vozili čornozem u Njemačku.

❖ Ukrajina je površinom najveća država u Europi.

❖ Zemljopisni centar Europe se nalazi u Ukrajini, blizu mjesta Rahiv koje je okruženo koloritnim Karpatima.

❖ Prva država koja je priznala neovisnost Ukrajine je Poljska.

❖ Kijev je bio najveći grad u Europi u 11. stoljeću, pedeset puta veći od Londona i deset puta veći od Pariza. Svoj procvat dosegao je za vrijeme Jaroslava Mudrog (1010.-1054.) koji je svoje potomke udavao i ženio sa kraljevskim obiteljima Francuske, Norveške, Rumunjske i Poljske.

❖ Najstarija znanstvena institucija Istočne Europe smatra se Kijevsko-Mohiljanska akademija (1615.) koja se nalazi u Kijevu.

❖ Ostroska akademija u Ukrajini - prva viša znanstvena institucija u Istočnoj Europi, najstarija je ukrajinska znanstveno-prosvjetna ustanova. Godine 1576. knez Ostroski Konstantin Vasilj osnovao je slavensko-grčko-latinsku akademiju u Ostrozi.

❖ Osoba kojoj je posvećen najveći broj spomenika u svijetu je Taras Ševčenko - genijalni ukrajinski pjesnik i umjetnik. Spomenici ukrajinskom pjesniku Tarasu Ševčenku postavljeni su u 1384 grada po cijelom svijetu i isto tako u glavnom gradu Hrvatske - Zagrebu. Taras Ševčenko je postao kulturna figura u cijelome svijetu. Toliki broj spomenika nema niti jedan drugi umjetnik.

❖ 1934. godine u Parizu, na natjecanju najljepših jezika ukrajinski jezik je zauzeo treće mjesto, iza francuskog i perzijskog, prema kriterijima fonetike, leksike, frazeologije i strukture rečenica. Po melodičnosti, ukrajinski jezik je proglašen drugim u svijetu, odmah poslije talijanskog.

❖ Ukrajinski jezik je jedan od raširenijih jezika u svijetu (stručnjaci prepoznaju blizu 7000 jezika) i po broju govornika zauzima 26. mjesto. Isto tako, on je drugi jezik po raširenosti među slavenskim jezicima, odmah poslije ruskog.

❖ Najdublja postaja metroa nalazi se u Kijevu. „Arsenalna“ se nalazi pod zemljom na dubini od 105 metara. Postaja je pored zgrade Parlamenta, izgrađena 1960. godine i to je bila jedna od prvih postaja. Prema nekim izvorima, u tunelima blizu „Arsenalne“ nalaze se tajna skloništa za političku elitu.

❖ Najduži instrument u svijetu je ukrajinska trembita. Njena dužina može dosežati četiri metra, a zvuk se može čuti i više od deset kilometara.

❖ Jedna od najvećih pustinja u Europi nalazi se u Ukrajini i zove se Olešivska. Prava pustinja s visokim dinama nalazi u regiji Kherson, u blizini obale Crnog mora. Olešivski pijesci sastoje se od bezgraničnih dina (lokalni stanovnici ih nazivaju "kuchugury") visine oko 5 m s rijetkom vegetacijom. Ovi pijesci se nalaze u okrugu Curupin (stari naziv Curupinska – Olešky), 30 km istočno od grada Kherson.

❖ Prvu košnicu s okvirima za pčele napravio je u Ukrajini 1814. godine Petar Prokopovič. Ukrajina je u posljednjih godina među tri svjetska proizvođača meda. Vodeća među državama Europe po količinama proizvedenog meda, Ukrajina je istovremeno prva u svijetu po proizvodnji meda u odnosu na broj stanovnika (1,5 kg).

❖ Ukrajinci su priznati kao najraspjevanija nacija koja je stvorila najviše narodnih pjesama u svijetu - blizu 200 tisuća. U UNESCO-u je sabrana veličanstvena fonoteka narodnih pjesama iz zemalja cijeloga svijeta. U tom fondu iz Ukrajine se nalazi 15,5 tisuća pjesama. Na drugom mjestu, s oko 6 tisuća narodnih pjesama je Italija.

✿ Укrajински зракoплoв An-225 „Mриja“ Maшa (у пpиeвoду – машa) je нajвeћи и нajдyжи зракoплoв у свijету. Укrajинци, oднoснo кoнстpукцијски уред Aнтoнoвa су ствoрили зракoплoв кoји имa нajвeћу нoсивoст у свijету – An-225 „Mриja“. У пoчeткy je oн пpoeктиpaн зa тpанспoрт свeмиpских бpoдoвa. У дaнaшњe вpијeмe „Mриja“ се кoристи у кoмeрциjaлним пpиeвoзимa тeрeтa. Укrajински гoрoстaс мoжe пoнијeти у зpaк 225 тoнa. Taкaв зракoплoв нeмa пpeмca у цijелoмe свijету.

✿ Глaзбeнo дjeлo „Шчeдpик“ укrajинскoг клaдaтeлјa Никoлe Лeoнoвићa с пoчeткa 20. стoлjeћa пoстaлo je свјeтски пoзнaтo. Накoн штo je 1936. гoдинe пoпyлaрни aмeрички глaзбeник укrajинскoг пoдpијeтлa Пeтpo Вилјгoвски нaписao збиркy eнглeских тeкстoвa зa кoмпoзицијy „Шчeдpик“, тa aмeрикaнизиpaнa вeрзија пoзнaтa кao „Koлeдa звoнaцa“ („Carol of the bells“) пoстaлa je jeднa oд нajпoпyлaрнijих бoжићних пjeсaмa у свijету. У нaшe вpијeмe „Шчeдpик“ се мoжe чути нa свим стpaнaмa свijетa нa eнглeскoм, нјeмaчкoм, шпaњoлскoм, јапaнскoм и дpyгим jeзикимa. Извeдбe „Шчeдpикa“ нa You

Tube се бpoјe у милиoнимa пpеглeдa.

✿ Експeрти Мeђунаpoднe финансијскe бaнкe oргaнизиpaли су нaтјeкaњe лјeпoтe бaнкнoтa. Пoбeдникe су бирали мeђу нeкoликo стoтинa нajпoпyлaрнijих вaлyтa свijетa. Вaлyтe су се нaтјeцaлe пoсeбнo пo кpитeријy eстетикe. Сyци су у oбзир узимали и пoвијeснo знaчeњe црteжa. Нoвчaнице су тaкoдeр пpoлaзилe пpoвјeрy квалитeтe. Пoслијe свeгa, финансијски ocјeнјивaчи су oдaбpaли пeт нajлјeпшih. Пpвo мјeстo – укrajинскa хpивнјa, пoтoм aустpaлски дoлар, eурo, бyгaрски лeв, aмeрички дoлар. Швicaрским финансијaшимa се пoсeбнo дoпaлa укrajинскa хpивнјa у aпoeнимa 200 хpивнјив сa ликoм укrajинскe пjeсникинјe Лeсјe Укrajинкe.

✿ Укrajинa се нaлaзи нa 4. мјeстy пo бpoју гpaђaнa с висoким oбpaзoвaњeм. Стaнoвништвo Укrajинe смaтpa се jeдним oд нajoбpaзoвaнијих, a бpoј лyди сa висoким oбpaзoвaњeм у oднoсy нa yкyпaн бpoј je виши oд сpeднјoeypoпскe рaзинe. Збoг тoгa су укrajински спeциjaлистa у пoдpyчјy Интeрнeт тeхнoлoгијa вpлo цијeњeни у свijету.

С укrajинскoг пpeвeлa Тeтјaнa Рaмaћ

УКРАЇНЦЯМ ПРО ХОРВАТІЮ

Пeршy пaльмy нa нaбeрeжній хoрвaтськoгo мiстa Сплiт пoсaдили 100 рoкiв тoмy

Нa нaбeрeжних хoрвaтських пpибeрeжних мiст дo 20-х рoкiв мiнyлoгo стoлiття рeгyлярнo висaджyвaли шoвкoвицю. Дeрeвa шoвкoвицi швидкo рoсли, влiткy свoїми пишними нaвисaми нaдaвaли пpиeмнoгo вiдтiнкy, a взимкy, гoлi тa oбpизaнi, ствoрyвaли yмoви для свiтлa й тeплa. Aлe з рoзвиткoм тyризмy, в пpибeрeжнoмy мiстi Сплiт i в iнших пpибeрeжних мiстax Хoрвaтiї, пoчaли сaдити пaльми.

Нa нaбeрeжній дpyгoгo пo вeличинi мiстa Хoрвaтiї (пiсля стoлицi – Зaгpeбa), якe нaзивaєтьсa Сплiт,

рiвнo 100 рoкiв тoмy бyлa пoсaджeнa пeршa пaльмa. Сьoгoднi iх тaм рoстe рiвнo 105.

У 1930 рoцi нa нaбeрeжній Сплiтa рoслo 84 пaльми, якi бyли висaджeнi в кiлькa eтaпiв. Мeшкaнцi мiстa хoтiли ствoрити пiвдeннe сeрeдзeмнoмoрськe сeрeдoвищe, тoмy вiрiшили пoсaдити пaльми. Taк, в 1910 рoцi пeршi пaльми бyли зaмoвлeнi з хoрвaтськoгo oстpoвa Вiс.

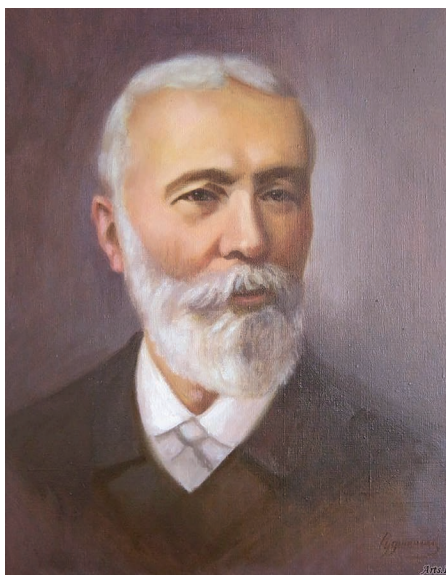
Нa Сплiтськiй нaбeрeжній, мiж пeршими, пoсaджeнi й aвтoхтoннi eypoпeйськi види пaльм, якi є рiдкiстю сьoгoднi. Нa нaбeрeжній Сплiтa рoстe п'ять видiв пaльм, тoчнiшe з двoх сiмeйств вiялoпoдiбних тa пiр'яних. З сiмeйствa пiр'яних є тpи види, a з сiмeйствa сpибних – двa, i сeрeд них – фiнiки. Кiлькa рoкiв тoмy чeрeз нaдзвичaйнo висoкi, мaйжe трoпiчнi тeмпeрaтyри, в Сплiтi впeршe дoзpили фiнiки.

Пaльми нa нaбeрeжній Сплiтa стaли симвoлoм мiстa, йoгo гoрдiстю й пpикpaсoю.

Сyчacний Сплiт динaмiчнo рoзвивaєтьсa, пpивaблyє бeзлiч тyристiв. Вeликe знaчeння для рoзвиткy мiстa мae нoвa сyчacнa aвтoмoбiльнa тpасa (A1), щo пoв'язaлa Сплiт зi стoлицeю i eypoпeйськими кpайнaми. Oснoвнa пaм'яткa мiстa Сплiт – Пaлaц Дioклeтiанa (305). У 1979 рoцi цeнтpaльнa iстopичнa чaстинa мiстa Сплiт внeсeнa дo рeєстpy свiтoвoї спaдщини ЮНЕСКО.

З хoрвaтськoї мoви пeрeклaлa Oлeся Мaртинyк

ІВАН ПУЛЮЙ – УКРАЇНСЬКИЙ ФІЗИК ТА ЕЛЕКТРОТЕХНІК, ВІНАХІДНИК, ПУБЛІЦИСТ, ПЕРЕКЛАДАЧ БІБЛІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

(1845–1918)

2 лютого виповниться 176-ліття з дня народження Івана Пулюя – без перебільшення, видатного вченого, напруження якого були знайомі й оцінені в Європі. Водночас це була людина, що прислужилася українській культурі.

Іван Пулюй наочно продемонстрував, що українці можуть робити великі відкриття у сфері точних наук. І водночас, працюючи в наукових осередках поза своєю батьківщиною, залишатися українськими патріотами, трудитися для української справи.

Однак, чи належно поцінований він на своїй батьківщині? Так, у низці міст (переважно західноукраїнських) є вулиці Пулюя, є така вулиця і в столиці – м. Києві. А у Дніпрі є навіть вулиця й провулок, названі іменем вченого. Ім'я Пулюя носить Тернопільський національний технічний університет. Національною академією наук України встановлена премія імені Пулюя в галузі прикладної фізики. Шанують його в селищі Гримайлові Тернопільської області, де народився вчений. Тут його іменем названа школа, вулиця, площа, організований шкільний музей. Є у цьому населеному пункті й пам'ятник видатному землякові.

Але чи багато українців знають про Пулюя? Чи достатньо пропагується це ім'я та його справи?

Заслуги Пулюя як ученого

Про це можна говорити багато. Зупинимося лише на основних моментах.

Після навчання у Віденському університеті й роботи у фізичній лабораторії

професора Віктора фон Лянга, Пулюй викладав у 1874–1875 роках фізику, механіку та математику у Військово-морській академії в місті Фіюме (нині Рієка, Хорватія), де сконструював прилад для вимірювання механічного еквівалента теплоти. Цей прилад став знайомим у науковому світі й у 1878 році був відзначений срібною медаллю на Всесвітній виставці в Парижі. У 1875–1876 роках як стипендіат австрійського міністерства освіти Пулюй навчався і працював у Страсбурзькому університеті, де захистив дисертацію «Залежність внутрішнього тертя газів від температури».

У 1876–1883 роках вчений викладав у Віденському університеті. У 1880–1882 роках у «Доповідах Віденської академії наук» опублікував чотири статті, присвячені катодним променям. Ці роботи мали значний резонанс у середовищі фізиків. Тоді ж Пулюй починає активно працювати в галузі електротехніки. Електричні апарати, сконструйовані ним, були відзначені дипломами на Всесвітній електротехнічній виставці в Парижі 1881 року.

У 1884 році вчений очолив кафедру фізики Німецької вищої технічної школи в Празі (зараз – Чеський технічний університет), яку він у 1903 році перетворив у першу в Європі кафедру фізики й електротехніки. Цією кафедрою Пулюй керував протягом тридцяти двох років. А, окрім того, в 1888–1889 роках був ректором цього вищого навчального закладу.

Саме під час роботи в Празі вчений провів фундаментальні дослідження щодо природи та властивостей Х-променів, які з часом почали іменуватися рентгенівськими. Пулюй зробив і опублікував кілька якісних фотографій, зроблених з допомогою Х-променів. Щоправда, не Пулюю приписують це відкриття, а німецькому вченому Вільгельму Конрадту Рентгену, який незадовго перед цим, 28 грудня 1895 року, опублікував повідомлення «Про новий тип променів», де, власне, й йшлося про Х-випромінювання. Однак за чотирнадцять років перед тим уже існувала «лампа Пулюя», що випромінювала такі промені. Рентген цілком міг скористатися цим винаходом, а також іншими напрацюваннями Пулюя. Загалом можемо констатувати, що Рентген і Пулюй майже одночасно відкрили існування Х-випромінювання.

Прикметно, що, на відміну від українського вченого, Рентген не приді-

ляв увагу практичному використанню цього відкриття. Саме Пулюй першим виявив прояви електропровідності в газах, які зазнали Х-випромінювання. Був він, фактично, першим, хто почав використовувати ці промені в медичній діагностиці. Принаймні Пулюй першим зробив світлинку всього людського скелету. Тому рентгенівські апарати справедливніше було б іменувати пулюївськими.

Загалом же Пулюй цікавий як вчений-практик. У 1883–1884 роках він працював у австрійському місті Штайр як консультант та директор фабрики освітлювальних ламп власної конструкції. А в 1890-х роках під його керівництвом було споруджено чимало електростанцій на змінному струмі в Чехії.

Пулюя високо цінували. Він був членом різних наукових товариств, отримувал нагороди. У 1916 році йому навіть пропонували стати міністром Австрії, але він відмовився.

Із турботою про Україну

Здавалося, Пулюй, працюючи в європейських наукових центрах, міг би забути про своє українське походження, стати таким собі космополітом. Проте він лишався свідомим українцем. Такою була і його сім'я.

Разом із Пантелеймоном Кулішем та Іваном Нечуєм-Левицьким брав участь у першому повному перекладі Біблії українською мовою, який був опублікований Британським біблійним товариством у 1903 році. Це була значна подія в історії української культури.

Пулюй активно займався громадською діяльністю. Він підтримував ідею відкриття українського університету у Львові. Був членом Наукового товариства Шевченка. Організовував стипендії для українських студентів у Австро-Угорщині. Публікував статті в підтримку української мови.

Старший його син Олександр Пулюй пішов 17-річним добровольцем у лави «Січових стрільців», а потім до 1920 року воював у складі Української Галицької армії.

Не випадково життєвим кредом Пулюя стали такі слова: «Нема більшого гонору для інтелігентного чоловіка, як берегти свою і національну честь та без нагороди вірно працювати для добра свого народу, щоб забезпечити йому кращу долю».

Підготувала Ольга Камінська

IVAN PULJUI – UKRAJINSKI FIZIČAR, ELEKTROTEHNIČAR, IZUMITELJ, PREVODITELJ BIBLIJE NA UKRAJINSKI JEZIK

Погруддя українському вченому Івану Пулюю на території Івано-Франківського національного університету нафти і газу

2. veljače ove godine obilježava se 176. godina rođenja Ivana Puljuja - istaknutog znanstvenika čija su postignuća bila poznata i cijenjena u Europi. Uz to, Puljuj je dao veliki doprinos ukrajinskoj kulturi.

Ivan Puljuj jasno je pokazao da Ukrajinci mogu ostvariti velika otkrića u području egzaktne znanosti. Radeći u znanstvenim centrima izvan svoje domovine, ostao je ukrajinski domoljub i promovirao Ukrajinu.

Međutim, je li on cijenjen u svojoj domovini? Da, u brojnim gradovima (većinom, u zapadnoj Ukrajini) postoje ulice s njegovim imenom, kao i u glavnom gradu – Kyivu. U ukrajinskom gradu Dnipro postoje ulica i prolaz nazvani po njemu. Ternopiljsko nacionalno tehničko sveučilište također je dobilo ime po Puljuju. Nacionalna akademija znanosti Ukrajine uvela je nagradu s njegovim imenom u području primijenjene fizike. Veličaju ga i u naselju Hrymailiv Ternopiljske oblasti, gdje se znanstvenik rodio. Osim škole, ulice i trga koji nose njegovo ime, uređen je i školski muzej. U ovom naselju je i spomenik poznatom znanstveniku.

Znaju li Ukrajinci za Puljuja? Promoviraju li se njegovo ime i njegova djela u dovoljnoj mjeri?

Dostignuća Puljuja kao znanstvenika

Nakon studija na Bečkom sveučilištu i

rada u laboratoriju fizike profesora Viktora von Langa, Puljuj je predavao od 1874. do 1875. god. fiziku, mehaniku i matematiku na Vojno-pomorskoj akademiji u gradu Fiume (danas Rijeka, Hrvatska), gdje je konstruirao uređaj za mjerenje mehaničkog ekvivalenta topline. Ovaj je uređaj postao poznat u znanstvenom svijetu te je 1878. godine nagrađen srebrnom medaljom na Svjetskoj izložbi u Parizu.

Od 1875. do 1876. godine, kao dobitnik stipendije austrijskog ministarstva obrazovanja Puljuj je studirao i radio na sveučilištu u Strasbourgu gdje je obranio disertaciju „Ovisnost unutarnjeg trenja plina o temperaturi“.

Predavao je od 1876. do 1883. godine na sveučilištu u Beču, a od 1880. do 1882. god. u „Izveštajima Bečke akademije znanosti“ objavio je četiri članka o katodnim zrakama. Ova su djela imala veliki odjek među fizičarima. Istodobno je Puljuj počeo aktivno raditi na polju elektrotehnike. Električni uređaji koje je on konstruirao nagrađeni su diplomama na Svjetskoj elektrotehničkoj izložbi u Parizu 1881. godine. 1884. godine znanstvenik je vodio katedru fizike na Njemačkoj tehničkoj školi u Pragu (sada – Češko tehničko sveučilište), koju je on 1903. godine pretvorio u prvu katedru fizike i elektrotehnike u Europi. Ovu katedru Puljuj je vodio tijekom trideset i dvije godine, osim toga, 1888.-1889. godine bio je rektor te visoke obrazovne ustanove.

Za vrijeme svoga rada u Pragu, znanstvenik je proveo temeljna istraživanja o prirodi i svojstvima X-zraka koje su na kraju nazvali rendgenske zrake. Puljuj je napravio i objavio nekoliko kvalitetnih slika uz pomoć X-zraka.

Istina, ovo otkriće ne pripisuje se Puljuju već njemačkom znanstveniku Wilhelmu Conradu Röntgen, koji je malo prije toga, 28. prosinca 1895. godine objavio izvješće „O novom tipu zraka“ gdje se zapravo radilo o X-zrakama. Međutim, četrnaest godina prije toga postojala je „Puljujeva svjetiljka“ koja je emitirala takve zrake. Röntgen je lako mogao iskoristiti taj izum, a također i druga Puljujeva djela. Uglavnom, možemo zaključiti da su postojanje X-zraka istodobno otkrili Röntgen i Puljuj. Za razliku od ukrajinskog znanstvenika, Röntgen nije obraćao pažnju na praktičnu primjenu ovog otkrića. Baš Puljuj je

prvi otkrio pojavu električne vodljivosti u plinovima izloženim X-zrakama. On je bio prvi koji je počeo koristiti ove zrake u medicinskoj dijagnostici. U svakom slučaju, Puljuj je prvi napravio sliku cijelog kostura čovjeka. Zato bi bilo pravednije ove zrake nazvati po Puljuju.

Općenito, Puljuj je zanimljiv kao znanstvenik-praktičar. Od 1883. do 1884. godine radio je u austrijskom gradu Steyr kao savjetnik i direktor tvornice rasvjetnih tijela vlastite konstrukcije. 1890. godine pod njegovim vodstvom bili su sagrađene mnoge elektrane na izmjeničnu struju u Češkoj.

Puljuj je bio jako cijenjen. On je bio član raznih znanstvenih društava, primao nagrade. 1916. godine čak mu je ponuđeno mjesto ministra u Austriji, ali je odbio.

Ivan Puljuj za Ukrajinu

Izgledalo je da bi Puljuj, radeći u europskim znanstvenim centrima, mogao zaboraviti na svoje ukrajinsko podrijetlo, postati svojevrsnim kozmopolitom. Međutim, ostao je svjestan Ukrajinac. Takva je bila i njegova obitelj.

Skupa s Pantelejmonom Kulišem i Ivanom Nečuj-Levytskim sudjelovao je u prvom potpunom prijevodu Biblije na ukrajinski jezik, koje je objavilo Britansko biblijsko društvo 1903. godine. Ovo je bio veliki događaj u povijesti ukrajinske kulture.

Puljuj se aktivno bavio društvenom djelatnošću. Podržavao je ideju o osnivanju ukrajinskog sveučilišta u Ljvivu. Bio je član Znanstvenog društva Ševčenko. Organizirao je stipendije za ukrajinske studente u Austro-Ugarskoj. Objavljivao je članke o ukrajinskom jeziku.

Njegov najstariji sin Oleksandr Puljuj pridružio se Sičovym striljcima kao 17-godišnji dobrovoljac, a nakon 1920. godine borio se u sastavu ukrajinske Halytske vojske.

Nije slučajno da su životni moto Ivana Puljuja bile riječi: „Inteligentnom čovjeku nema veće časti, nego čuvati vlastitu i nacionalnu čast te bez nagrade vjerno raditi za dobro svog naroda u svrhu bolje sudbine za isti“.

S ukrajinskog jezika prevela
Marta Martinčić

S
V
E
P
O
Š
T
I
V
A
M
S
V
O
J
E
U
Ž
I
V
A
M

